

371.200711

ม ๒๔๖๕

รายงานการวิจัย
การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาการบริหารการศึกษา

- 8 ส.ค. 2545

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ว. ๕ ๔๐ ๒๓๒

คำนำ

การวิจัยเรื่องการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอก การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นโครงการวิจัยที่ภาควิชา การบริหารการศึกษาได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้ของบัณฑิตวิทยาลัย โดยมี จุดมุ่งหมายเพื่อติดตามการผลิตบัณฑิตวิชาเอกการบริหารการศึกษา ทั้งระดับปริญญาโท และระดับ ปริญญาเอกของภาควิชาการบริหารการศึกษา เพื่อประเมินความก้าวหน้าในการทำงาน การนำ ความรู้ไปใช้ในการทำงาน และพัฒนาตนเองของบัณฑิตหลังจากสำเร็จการศึกษา ตลอดจนศึกษา ข้อเสนอแนะของบัณฑิตเกี่ยวกับภาควิชาการบริหารการศึกษาในเรื่องการผลิตบัณฑิต การเรียน การสอนและกิจกรรมของภาควิชาการบริหารการศึกษา สำหรับเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา วางแผนการพัฒนา และเป็นประโยชน์แก่อนาคต

ผู้วิจัยหวังว่ารายงานการวิจัยฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์และมีส่วนช่วยเป็นแนวทาง ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาของภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒต่อไป

อาจารย์สุพีพรรณ พัฒนพานิชย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ แสงวงศ์ดี

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

กรกฎาคม 2545

ประกาศคุณูปการ

ความสำเร็จของการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย บุคคลท่านแรกที่ผู้วิจัยขอกราบขอพระคุณเป็นอย่างสูง คือ ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ ที่กรุณาติดตามท้วงถามแบบสอบถามในฐานะอาจารย์กับศิษย์ ทำให้ได้รับแบบสอบถามจากศิษย์เก่ากลับคืนมามากตามที่ต้องการ

ขอขอบคุณคณาจารย์ ซึ่งได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดา ทัพสุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ เกษรแพทย์ ที่กรุณาตรวจเครื่องมือให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่กรุณาให้ทุนสนับสนุนการวิจัย ทำให้การทำวิจัยครั้งนี้ได้รับความสะดวกในการดำเนินงานมากขึ้น

สุดท้ายขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือ เสียสละเวลาให้ข้อมูลเกี่ยวกับการนำความรู้ความสามารถทางการบริหารไปใช้ในการพัฒนางาน พัฒนาตนเอง ซึ่งถ้าไม่ได้รับความร่วมมือที่ดีแล้ว งานวิจัยเรื่องนี้จะไม่สามารถสำเร็จได้

บทคัดย่อ

การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา

การวิจัยเรื่องการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอกเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน และพัฒนาตนเองของบัณฑิตหลังจากสำเร็จการศึกษา เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน และพัฒนาตนเองของบัณฑิตหลังจากสำเร็จการศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา อายุ เพศ หน่วยงานที่สังกัด และประเภทของหลักสูตรที่แตกต่างกัน และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของบัณฑิตเกี่ยวกับภาควิชาการบริหารการศึกษาในเรื่องผลิตบัณฑิต การเรียนการสอน กิจกรรมของภาควิชา อาจารย์และอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาสำหรับวางแผนการพัฒนาภาควิชาฯ ให้ถูกทิศทางและเป็นประโยชน์แก่นิสิตต่อไปในอนาคต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 43 คน ระดับปริญญาโท จำนวน 264 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 307 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน และพัฒนาตนเองหลังจากสำเร็จการศึกษา ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแก่ภาควิชาการบริหารการศึกษาในการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาเอก การเรียนการสอน กิจกรรมของภาควิชาการบริหารการศึกษา อาจารย์ และอื่นๆ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่นำเสนอมี 4 ตอน สรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ร้อยละ 87.0 เป็นเพศชาย ร้อยละ 56.5 อายุเฉลี่ยระหว่าง 46 – 55 ปี ร้อยละ 52.3 บัณฑิตส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการ ร้อยละ 77.7 ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ร้อยละ 64.8 และสำเร็จการศึกษาหลักสูตรภาคพิเศษ ร้อยละ 62.1

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษา พบว่า บัณฑิตมีการนำความรู้ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีการนำความรู้ไปใช้อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

3. ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองหลังจากสำเร็จการศึกษา พบว่า บัณฑิตมีการพัฒนาตนเองหลังจากจบการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตมีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นส่วนใหญ่

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน และการพัฒนาตนเองหลังจากสำเร็จการศึกษา พบว่าบัณฑิตภาคปกติและภาคพิเศษมีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างบัณฑิตระดับปริญญาเอกและระดับปริญญาโท ก็พบว่าไม่แตกต่างกันทั้ง 2 เรื่อง สำหรับการเปรียบเทียบโดยจำแนกตามเพศอายุและหน่วยงานที่สังกัด พบว่า มีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและมีการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน

5. ข้อเสนอแนะสำหรับภาควิชาการบริหารการศึกษาในการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาเอกและระดับปริญญาโท สรุปได้ดังนี้

ระดับปริญญาเอก

การผลิตบัณฑิต

บัณฑิตได้เสนอแนะให้รักษามาตรฐานเอาไว้แต่เพิ่มจำนวนการผลิต โดยเปิดหลักสูตรภาคพิเศษและร่วมมือกับท้องถิ่นเพื่อขยายสาขาไปเปิดในวิทยาเขตต่างจังหวัด การคัดเลือกผู้เรียนให้คัดเลือกผู้ที่มีความพร้อมเข้าเรียนและให้รับนิสิตเข้าเรียนจากทุกสาขาวิชา โดยให้พิจารณาจากศิษย์เก่า มศว. ก่อน

การเรียนการสอน

บัณฑิตเสนอแนะให้ปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการสอนให้มีคุณภาพและควรเพิ่มวิชาเลือกด้านการบริหารการศึกษาให้มากขึ้น ในการสอนควรสอนด้วยวิธีการสัมมนาและควรบูรณาการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับการสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง ในการสอนควรเชื่อมโยงหลักการ ทฤษฎีกับการปฏิบัติ และสถานการณ์ปัจจุบันให้กลมกลืนกันและควรส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้า คิดวิเคราะห์และอภิปรายอย่างกว้างขวาง ควรเสริมสร้างความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และภาษาอังกฤษให้แก่นิสิต และควรจัดให้มีการศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่นิสิต

กิจกรรมของภาควิชาฯ

บัณฑิตเสนอแนะให้จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิตทุกระดับและให้นิสิตได้มีส่วนร่วมในการสร้างผลงานทางวิชาการและงานวิจัยในระดับต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชนอย่างกว้างขวาง ภาควิชาฯ ควรจัดกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย และควรจัดให้นิสิตได้ไปทัศนศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวางขึ้น

อาจารย์

บัณฑิตเสนอแนะให้ภาควิชาฯ เพิ่มจำนวนอาจารย์ประจำให้เพียงพอและให้เชิญผู้ทรงคุณ
ทางด้านการบริหารการศึกษา สถานศึกษาหรืออาจารย์ที่เกษียณอายุราชการแล้วมาเป็นอาจารย์
สอนพิเศษ สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต บัณฑิตเสนอแนะให้อาจารย์เพิ่มความเอา
ใจใส่ต่อนิสิตเพื่อช่วยให้นิสิตจบเร็วขึ้น อาจารย์ควรมีเวลาสำหรับนิสิตมากขึ้น

อื่นๆ

บัณฑิตเสนอแนะให้ภาควิชาฯ เพิ่มสื่อต่างๆ และเอกสารการค้นคว้าให้มากขึ้นและเสนอแนะ
ให้จัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา และให้ภาค
วิชาฯ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บัณฑิตมีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็น
บัณฑิตของ มศว

ระดับปริญญาโท

การผลิตบัณฑิต

บัณฑิตเสนอแนะให้รักษาคุณภาพไว้ แต่เพิ่มจำนวนให้มากขึ้นและขยายวิทยาเขตไปสู่
ภูมิภาคให้มากขึ้นโดยร่วมมือกับสถาบันราชภัฏ หรือสถานศึกษาในท้องถิ่น หรือร่วมมือกับสถาบัน
อุดมศึกษาอื่นๆ ในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ

การเรียนการสอน

บัณฑิตเสนอแนะให้ใช้กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เน้นกระบวนการคิด
วิเคราะห์และส่งเสริมการศึกษาวิจัยให้มากขึ้น ทั้งหลักสูตรแผน ก และแผน ข หลักสูตรแผน ข
ควรให้นิสิตทำวิจัยเช่นเดียวกับหลักสูตรแผน ก และควรให้นิสิตทำวิจัยเชิงคุณภาพมากกว่าการวิจัย
เชิงสำรวจและการทำวิจัยของนิสิตควรให้อิสระแก่นิสิตในการทำ ไม่ควรทำตามที่อาจารย์คิดและ
ควรให้นิสิตมีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียนของภาควิชาด้วย ในการสอนควรใช้นวัตกรรมและ
เทคโนโลยีใหม่ๆ ควรมีการสอนทางไกลโดยมีการจัดชุดวิชาให้เรียนและพบอาจารย์เป็นคราวๆ การ
ให้งานแก่นิสิตไม่ควรให้งานซ้ำกับนิสิตปีที่ผ่านมาเพื่อป้องกันการคัดลอกกันและควรฝึกเทคนิค
การพูดให้กับนิสิตให้มากขึ้น ในการสอนบัณฑิตฯ เสนอแนะให้เชิญอาจารย์จากต่างประเทศมา
บรรยายบ้าง และควรมีการเรียนการสอนด้วยภาษาอังกฤษในบางรายวิชาด้วย

กิจกรรมของภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตเสนอแนะให้ภาควิชาฯ จัดค่ายปัจฉิมนิเทศ ค่ายแนะนำการทำวิจัยแก่นิสิต
และควรร่วมมือกับสถาบันอื่นๆ จัดสัมมนาทางวิชาการ เพื่อให้ภาควิชาการบริหารการศึกษา มศว
เป็นผู้นำของศาสตร์สาขาการบริหารการศึกษา ภาควิชาฯ ควรจัดกิจกรรมให้หลากหลายเป็นสากล

มากขึ้นและจัดอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้บริหารการศึกษารุ่นใหม่ ได้มีโอกาสพบปะกับนักบริหารการศึกษาเก่า และควรมีการเผยแพร่กิจกรรมของภาควิชา ให้หน่วยงานภายนอก มหาวิทยาลัยต่างๆ ตลอดจนศิษย์เก่าทุกรัฐได้รับทราบเป็นระยะๆ ด้วย ภาควิชา ควรจัดกิจกรรมที่เชิญสถาบันและเน้นความผูกพัน สร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างอาจารย์และนิสิตทุกรัฐบัณฑิตฯ เสนอแนะให้คณะกรรมการนิสิตจัดกิจกรรมสัมพันธ์ปีละ 1 ครั้ง และให้นิสิตภาคพิเศษมีกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ภาควิชา ควรจัดกิจกรรมให้นิสิตได้ศึกษาดูงานต่างประเทศ จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาวิสัยทัศน์แก่นิสิต จัดกิจกรรมให้นิสิตมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม นอกจากนั้นได้เสนอแนะให้ภาควิชา จัดสัมมนาวิชาการระดับนานาชาติกับประเทศเพื่อนบ้าน และควรมีการสัมมนาเพื่อร่วมกันวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาภาควิชา ให้ดีขึ้น

อาจารย์

บัณฑิตฯเสนอแนะให้ภาควิชา คัดเลือกอาจารย์ผู้สอนโดยพิจารณาความเหมาะสมด้านอื่นๆ ประกอบด้วยนอกเหนือจากคุณวุฒิของอาจารย์ และเสนอแนะให้อาจารย์ของภาควิชา มีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน ในการสอนอาจารย์ควรมีการเตรียมการสอนและควรมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่สอน อาจารย์ควรมีเวลาให้แก่ นิสิตในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำปริญญานิพนธ์ อาจารย์ควรใช้คำพูดที่เหมาะสมกับนิสิตและไม่ควรเคร่งครัดในสิ่งที่ไม่ควรเคร่งครัด อาจารย์ควรให้กำลังใจแก่นิสิต มีเมตตา เอาใจใส่และวางแผนกับนิสิตในการทำปริญญานิพนธ์ อาจารย์ควรพัฒนาความรู้ให้ทันกับองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น และควรทำงานวิจัยควบคู่ไปด้วย ภาควิชา ควรมีเครือข่ายกับสถาบันอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนอาจารย์ และควรเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จมาเป็นอาจารย์พิเศษบ้าง

อื่นๆ

บัณฑิตมีข้อเสนอแนะให้ภาควิชา ปรับปรุงสถานที่เรียนให้เหมาะสม ปรับปรุงการบริการ และการประชาสัมพันธ์ให้ดีขึ้น ภาควิชาควรเพิ่มเครื่องอำนวยความสะดวกและวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ นอกจากนั้นได้เสนอแนะให้ภาควิชา จัดบริการให้คำแนะนำปรึกษาแก่หน่วยงานหรือสถานศึกษาอื่นๆ ด้วย

การอภิปรายผล

จากการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

1. จากการศึกษาพบว่าบัณฑิตมีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน หลังจากจบการศึกษาอยู่ในระดับมาก เรื่องที่มีการนำความรู้ไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุดเรียงตามลำดับ ได้แก่ การเป็นตัวอย่างที่ดีของเพื่อนร่วมงาน และการวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน การที่บัณฑิตมี

การนำความรู้ไปใช้ในการทำงานอยู่ในระดับมากโดยเฉพาะเรื่องการเป็นตัวอย่งที่ดีของเพื่อนร่วมงานและการวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนนั้น อาจจะเนื่องมาจากปรัชญาของภาควิชาและปรัชญาของหลักสูตรทั้งระดับปริญญาเอกและระดับปริญญาโทมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างผู้นำทางการศึกษา พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีบุคลิกภาพ มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับของสังคมไทย มีความสามารถในการเผยแพร่ความรู้ทางการบริหารการศึกษา ในการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมภาควิชา มีการฝึกผู้เรียนให้มีความเป็นผู้นำที่ดี มีบุคลิกภาพ มีความกล้าที่จะแสดงออก มีความเชื่อมั่น มีระเบียบวินัยที่จะสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนร่วมงานได้ ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของหลักสูตรที่ต้องการเสริมสร้างให้นิสิตเป็นผู้นำทางการศึกษา เป็นที่ยอมรับของสังคม

สำหรับการที่บัณฑิตมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน อาจเป็นเพราะบัณฑิตที่ภาควิชาการบริหารการศึกษาคัดเลือกเข้ามาส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารอยู่แล้ว พิจารณาจากผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า บัณฑิตดำรงตำแหน่งบริหารร้อยละ 64.8 ซึ่งการวางแผนในการทำงานนั้นเป็นภาระงานที่ผู้บริหารทุกคนจะต้องปฏิบัติเป็นประจำอยู่แล้ว สอดคล้องกับที่สมาน แก้วคำไสย์ (2545 : 142) ได้พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติงานในด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับที่ชาติชาย นิภากุล (2545 : 96) ได้ค้นพบว่าผู้บริหารโรงเรียนใช้เวลาในการปฏิบัติงานของโรงเรียนด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก นอกจากนั้น อนันต์ เกตุวงศ์ (2543 : 8) ยังได้กล่าวว่า การวางแผนเป็นภาระงานอันดับแรกในกระบวนการบริหารที่ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึง ดังนั้นบัณฑิตซึ่งเป็นผู้บริหารส่วนใหญ่จึงมีความคิดเห็นว่าการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอนเป็นเรื่องที่มีการนำไปใช้มากที่สุด อีกเหตุผลหนึ่งอาจจะเพราะวิชาการวางแผนเป็นวิชาหนึ่งที่กำหนดให้เรียนตามหลักสูตรทั้งระดับปริญญาเอกและระดับปริญญาโท ซึ่งในการเรียนการสอนจะเน้นทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติจริง นอกจากนั้นในการเรียนวิชาอื่นๆ ในหลักสูตรก็มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นิสิตทำงานอย่างเป็นระบบ มีแบบแผนอย่างมีขั้นตอนชัดเจน และมีการปฏิบัติจริง โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนทำงานด้วยตนเองทุกกิจกรรมเช่นเดียวกัน ทำให้นิสิตได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมของภาควิชาฯ ซึ่งอาจจะประโยชน์ทำให้นิสิตได้นำความรู้ไปใช้จริงอยู่ในระดับมากที่สุด

2. บัณฑิตมีการพัฒนาตนเองหลังจากจบการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตมีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ อาจจะเพราะในการเรียนวิชาต่างๆ ในหลักสูตรการบริหารการศึกษาทั้งระดับปริญญาเอกและระดับปริญญาโทกำหนดให้นิสิตต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ ด้วยตนเองจากเอกสาร ตำรา วารสารทางวิชาการ และงานวิจัยใหม่ๆ เกือบทุกวิชา นอกจากนี้ภาควิชาฯมีการจัดประชุมทางวิชาการเป็นประจำทุกปีในเรื่องที่เกี่ยวกับความเคลื่อนไหวใหม่ๆทางการศึกษา และมีการเชิญผู้ทรง

คุณวุฒิมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ประกอบการเรียนการสอนทั้งในและนอกสถานที่ นอกจากนั้นภาควิชายังส่งเสริมให้นิสิตได้ศึกษาดูงานนอกสถานที่ทั้งในและนอกประเทศ จึงทำให้นิสิตได้มีประสบการณ์อย่างกว้างขวาง ทันต่อเหตุการณ์ใหม่ ซึ่งอาจจะช่วยส่งเสริมให้นิสิตมีความกระตือรือร้นที่จะเฝ้าหาความรู้หลังจากสำเร็จการศึกษา

3. จากการศึกษาพบว่า เรื่องที่เกี่ยวกับการผลิตงานวิจัยบัณฑิตมีการนำไปใช้และมีการพัฒนาตนเองน้อยกว่าข้ออื่นๆ ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะผู้บริหารส่วนใหญ่มีภาระงานที่จะต้องปฏิบัติมากอยู่แล้ว จึงไม่มีเวลาที่จะปฏิบัติงานวิจัยเอง มักจะมอบหมายให้ผู้ใต้บังคับบัญชารับผิดชอบดำเนินการแทน สอดคล้องกับที่แมคเคนซี (Mackenzie 1972 : 130) ได้กล่าวว่าผู้บริหารระดับสูงจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในการบริหารงาน มีเวลาปฏิบัติงานเองไม่มากนัก จึงมักจะมอบหมายงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชารับผิดชอบดำเนินการแทนเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้บริหาร ฉะนั้นในการผลิตงานวิจัยก็เช่นเดียวกัน ผู้บริหารส่วนใหญ่มักจะคิดว่าต้องใช้เวลามากและต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ดีในเรื่องของการวิจัยจึงไม่ค่อยได้ปฏิบัติงานวิจัย แต่มีหน้าที่อ่านผลงานวิจัยและสนับสนุนให้มีการนำผลงานวิจัยไปใช้เท่านั้น อีกประการหนึ่งผู้ตอบแบบสอบถามครั้งนี้เป็นบัณฑิตที่เรียนภาคพิเศษ หลักสูตรแผน ข มากกว่าหลักสูตรแผน ก คิดเป็นร้อยละ 62.1 ซึ่งหลักสูตรแผน ข หลักสูตรเก่าที่ใช้มาจนถึงปี พ.ศ. 2543 ไม่ได้กำหนดให้ผู้เรียนทำวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ ให้เรียนวิชาอื่นทดแทน จึงทำให้นักศึกษาไม่คุ้นเคยกับการปฏิบัติงานวิจัย

สารบัญ

หน้า

คำนำ

ประกาศคุณูปการ

บทคัดย่อ

บทที่ 1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
	ความสำคัญของการวิจัย.....	5
	ขอบเขตของการวิจัย.....	5
	ขอบเขตของเนื้อหา.....	5
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	5
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
	สมมติฐานของการวิจัย.....	8
บทที่ 2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.....	9
	การบริหารงานคณะศึกษาศาสตร์.....	11
	จุดประสงค์.....	12
	โครงสร้างองค์การ.....	12
	หลักสูตรการบริหารการศึกษา.....	14
	หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.....	14
	หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.....	15
	การติดตามผล.....	17
	ความหมายของการติดตามผล.....	17
	วัตถุประสงค์ของการติดตามผล.....	19
	วิธีดำเนินการติดตามผล.....	20
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการติดตามผล.....	23
	การพัฒนาตนเอง.....	26
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	30

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3	
วิธีดำเนินการวิจัย.....	33
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	33
เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	35
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
บทที่ 4	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแบบสอบถาม.....	39
ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน และการพัฒนาตนเอง หลังจากสำเร็จการศึกษา.....	41
ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับ ความรู้ไปใช้ในการทำงาน และการพัฒนาตนเอง หลังจากสำเร็จการศึกษา.....	43
ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามปลายเปิด.....	46
ข้อเสนอแนะของบัณฑิตระดับปริญญาเอก.....	46
ข้อเสนอแนะของบัณฑิตระดับปริญญาโท.....	47
บทที่ 5	
สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	51
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	51
สมมติฐานการวิจัย.....	51
วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
สรุปผลการวิจัย.....	53
อภิปรายผล.....	57
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	59
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	59

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1	โครงสร้างของหลักสูตร.....	15
ตาราง 2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปร วุฒิการศึกษา อายุ เพศ หน่วยงานที่สังกัด ประเภทของหลักสูตร ตำแหน่งในปัจจุบัน การศึกษาต่อ หลังจากจบปริญญาโท.....	39
ตาราง 3	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับ การทำงานของบัณฑิตวิชาเอกการบริหารการศึกษา หลังจากสำเร็จการศึกษา ด้านการนำความรู้ไปใช้ ในการทำงานเป็นรายข้อ และโดยรวม.....	41
ตาราง 4	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับ การทำงานของบัณฑิตวิชาเอกการบริหารการศึกษา หลังจากสำเร็จการศึกษา ด้านการพัฒนาตนเอง เป็นรายข้อ และโดยรวม.....	42
ตาราง 5	เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเอง หลังจาก สำเร็จการศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	43
ตาราง 6	เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเอง หลังจาก สำเร็จการศึกษา จำแนกตามอายุ.....	44
ตาราง 7	เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเอง หลังจาก สำเร็จการศึกษา จำแนกตามเพศ.....	44
ตาราง 8	เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเอง หลังจาก สำเร็จการศึกษา จำแนกตามประเภทของหลักสูตร.....	45
ตาราง 9	เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเอง หลังจาก สำเร็จการศึกษา จำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด.....	45

สารบัญภาพประกอบ

หน้า

ภาพประกอบ

1. การแบ่งส่วนงานของคณะศึกษาศาสตร์.....	13
2. การติดตามงานตามแผนงาน / โครงการ.....	24
3. องค์ประกอบของกระบวนการจัดการศึกษา.....	26

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษาและวัฒนธรรม ทำให้ประเทศไทยต้องดำเนินการปฏิรูปการเมือง ปฏิรูประบบราชการ และปฏิรูปการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกเช่นเดียวกัน สำหรับ การปฏิรูปการศึกษานี้ รัฐบาลได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษา เมื่อปี พ.ศ. 2539 เป็นต้นมา โดยเน้นการปฏิรูป 4 ด้าน ได้แก่ ด้านโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียน การสอน ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และด้านระบบบริหารการศึกษา เพื่อมุ่งสู่ความเป็น เลิศทางการศึกษาในปี พ.ศ. 2550 (สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์, 2541 : 31-32) จากกระแสโลกาภิวัตน์ และการเรียกร้องของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาดังกล่าว ทำให้ประเทศไทย มีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ขึ้นเป็น ครั้งแรก โดยมาตรา 43 กล่าวถึงประเด็นที่สำคัญคือมุ่งให้สิทธิแก่ประชาชนในการได้รับการศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี และให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ ศึกษาดังกล่าวด้วย นอกจากนี้จะเกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วความ ต้องการที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเพิ่มสูงขึ้น ประชาชนต่างพากันตระหนักถึงความสำคัญ ของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาว่ามีส่วนสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการศึกษา ระดับอุดมศึกษามีหน้าที่ผลิตกำลังคนระดับกลางและระดับสูง เป็นศูนย์กลางของวิทยาการ ผู้เชี่ยวชาญหลายแขนง รวมทั้งเป็นแหล่งสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ เป็นทั้งเครื่องมือในการพัฒนา ประเทศตามนโยบายและแรงผลักดันทางเศรษฐกิจและสังคม และยังเป็นกลไกที่จะทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงไปสู่ทิศทางที่พึงปรารถนาด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 3)

การเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์นอกจากจะมีผลกระทบต่อการปฏิรูปการศึกษาแล้ว ระบบราชการก็ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน โดยในปัจจุบันรัฐบาลมีความพยายามที่จะปรับปรุง ระบบราชการให้ทันสมัย กะทัดรัด คล่องตัว มุ่งปรับปรุงโครงสร้างและระบบวิธีทำงานที่เหมาะสม ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ในการปฏิรูประบบราชการ มุ่งปฏิรูป ใน 6 ด้าน คือ ปฏิรูปบทบาทหน้าที่และโครงสร้างอำนาจ ปฏิรูปโครงสร้างองค์กร ปฏิรูประบบ และวิธีการทำงาน ปฏิรูประบบการเงินและงบประมาณ ปฏิรูประบบบริหารงานบุคคล และปฏิรูป วัฒนธรรมและค่านิยมของข้าราชการ ในส่วนการทำงานของข้าราชการจะเน้นกระบวนการใหม่ คือ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน เน้นคุณภาพและให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ รวมทั้งการนำระบบการ ประเมินมาตรฐานมาใช้อย่างจริงจัง (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, 2540 : 3-4) กอปรกับพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มุ่งกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษา เน้นการพัฒนาวิชาชีพครูตามนโยบายรัฐบาล เร่งปรับปรุงคุณภาพผู้บริหารการศึกษาให้มีวิสัยทัศน์และความคิดกว้างไกล มองการศึกษาเป็นเรื่องของการพัฒนาคนโดยคนทั้งมวล เพิ่มความสามารถในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เร่งพัฒนานักบริหารการศึกษาให้มีคุณภาพก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตตามแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระยะที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้แนวโน้มการบริหารการศึกษาในอนาคตตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจะครอบคลุมทั้งการบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการบริหารและการจัดการด้านการศาสนาและวัฒนธรรมด้วย โดยจะมีกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทำหน้าที่กำกับดูแลการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท รวมทั้งการศาสนาและศิลปะวัฒนธรรม โดยมีองค์กรหลักที่เป็นคณะบุคคลเป็นนิติบุคคลทำหน้าที่ด้านต่างๆ 4 องค์กร คือสภาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแห่งชาติ คณะกรรมการการอุดมศึกษา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการการศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามความเหมาะสมและความต้องการภายในของท้องถิ่น การจัดการศึกษาเอกชนให้มีความเป็นอิสระโดยมีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ นั่นคือให้ความสำคัญกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ให้มีเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษา และการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (กมล สุดประเสริฐ : 2544 : 20-22)

ทบวงมหาวิทยาลัยในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้ตระหนักถึงการพัฒนาาระบบอุดมศึกษาซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถก้าวทันกระแสโลกาภิวัตน์และการแข่งขันของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 จึงได้ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมให้เกิดการปฏิรูประบบอุดมศึกษาไทยอย่างเป็นรูปธรรมและจริงจัง และได้กระตุ้นส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีความหลากหลาย เพื่อให้การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่ผลิตคนไปรับใช้ชุมชนและสังคมในแต่ละท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง (สุทธศรี วงษ์สมาน, 2542 : คำนำ) จากความคาดหวังของสังคมและความรับผิดชอบในการกิจสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้กับประเทศทำให้สถาบันอุดมศึกษาต้องพยายามปฏิบัติหน้าที่อย่างมีคุณภาพและจะต้องมีทิศทางในการทำงานในด้านการผลิตบัณฑิตที่ชัดเจน โดยเน้นที่คุณภาพของบัณฑิตเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ความคาดหวังของบัณฑิตที่พึงประสงค์ควรเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลง มีความใฝ่รู้ตามสภาพของสังคมแห่งการเรียนรู้ ในด้านผู้ถ่ายทอดความรู้ควรมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการถ่ายทอดความรู้ใหม่เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดปัญญาและมี

จริยธรรมควบคู่ไปด้วย ในการจะกระทำสิ่งเหล่านี้ได้จะต้องคำนึงถึงการจัดการเรียนการสอน เนื้อหาความรู้ในหลักสูตร การฝึกปฏิบัติและการพัฒนาอาจารย์ให้มีคุณภาพที่ดี

ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้มีผลกระทบกับการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง สถาบันการศึกษาต่างๆ ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและได้มีความพยายามที่จะปรับปรุงระบบการเรียนการสอน หลักสูตรและสภาพแวดล้อม เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ในการจัดการเรียนการสอนที่จะต้องอาศัยหลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา โดยปกติแล้วหลักสูตรจะต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่เสมอ ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรนั้นจะกระทำได้นั้นต้องมีการประเมินหลักสูตร โดยใช้ผลจากการวัดในแง่ต่างๆของสิ่งที่ประเมินนำมาพิจารณาและสรุปว่าคุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพได้ตามความมุ่งหมายที่วางไว้หรือต้องปรับปรุงแก้ไข (วิชย วงษ์ใหญ่, 2539 : 203) ทั้งนี้เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษามีบรรลุผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร

การสอนวิชาการบริหารการศึกษาในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้เริ่มมีขึ้นพร้อมการสถาปนาวิทยาลัยวิชาการศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2497 โดยวิทยาลัยวิชาการศึกษาได้เปิดสอนนิสิตระดับปริญญาทางการศึกษารวม 4 สาขา ได้แก่ สาขาการบริหารการศึกษา สาขาการประถมศึกษา สาขามัธยมศึกษา และสาขาการอาชีวศึกษา ซึ่งสาขาการบริหารการศึกษาเป็น 1 ใน 4 สาขาวิชา ที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2515 มหาวิทยาลัยได้พิจารณาเห็นว่าบัณฑิตระดับปริญญาตรีสาขาต่างๆ รวมทั้งสาขาการบริหารการศึกษาที่สำเร็จออกไปทำหน้าที่ครู อาจารย์ และผู้บริหารการศึกษาอยู่ทั่วประเทศมีจำนวนมากพอแล้ว จึงเห็นสมควรจะยกระดับความรู้ความสามารถของผู้บริหารการศึกษาให้สูงขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง เพื่อให้ทันกับความต้องการและเกิดผลดีต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศยิ่งขึ้น จึงได้เปิดสอนวิชาการบริหารการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้น ในปีการศึกษา 2515 ส่วนการสอนวิชาการบริหารการศึกษาในระดับปริญญาตรีได้ปรับปรุงรูปแบบของหลักสูตรใหม่ให้เป็นการเรียนวิชาโทเท่านั้น โดยเปิดบริการให้กับนิสิตวิชาเอกการประถมศึกษา และการมัธยมศึกษา และได้ยกเลิกหลักสูตรปริญญาตรีในปีต่อมา คงเปิดสอนในระดับปริญญาโทเท่านั้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2529 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้พิจารณาเห็นว่าสถาบันการศึกษาหลายสถาบันได้ร่วมกันผลิตและพัฒนาผู้บริหารระดับปริญญาตรีและปริญญาโทมาแล้วหลายรุ่น ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหากประสงค์จะศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษาจำเป็นต้องเดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศ ประกอบกับมหาวิทยาลัยมีความพร้อมด้านบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์เพียงพอที่จะเปิดสอนในระดับปริญญาเอกได้จึงได้เปิดหลักสูตรปริญญาเอกสาขาการบริหารการศึกษาเพิ่มขึ้นอีกหลักสูตรหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริหารการศึกษาของไทยต่อนโยบายการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาอย่างประหยัดและเพื่อ

พัฒนานักบริหารการศึกษาระดับปริญญาโท ภาคพิเศษ และเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้บริหารได้ศึกษาค้นหาความรู้นอกเวลาทำงานได้ (ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2536 : 50-51) ปีการศึกษา 2536 ได้เปิดหลักสูตรแผน ข ระดับปริญญาโทอีก 1 หลักสูตร ให้ผู้ที่ศึกษาภาคพิเศษเรียนแทนหลักสูตรแผน ก ปัจจุบันภาควิชาการบริหารการศึกษได้เปิดสอนวิชาการบริหารการศึกษาระดับปริญญาเอกจำนวน 7 รุ่น ระดับปริญญาโทภาคปกติ เรียนหลักสูตรแผน ก จำนวน 29 รุ่น และระดับปริญญาโทภาคพิเศษเรียนหลักสูตรแผน ก จำนวน 4 รุ่น และเรียนหลักสูตรแผน ข จำนวน 9 รุ่น นอกจากนั้นภาควิชาการบริหารการศึกษายังให้บริการทางวิชาการโดยความร่วมมือระหว่างสามัญศึกษาจังหวัดนครนายกและวิทยาลัยเทคนิคราชบุรีกับบัณฑิตวิทยาลัยได้เปิดสอนระดับปริญญาโทภาคพิเศษ หลักสูตรแผน ข เพื่อพัฒนาผู้บริหารการศึกษาทั้ง 2 แห่งนี้ โดยภาควิชาการบริหารการศึกษเป็นผู้จัดดำเนินการด้านการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งปัจจุบันได้เปิดสอนที่จังหวัดนครนายกแล้วจำนวน 4 รุ่น และที่จังหวัดราชบุรี จำนวน 2 รุ่น

จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่รวดเร็วและความต้องการของผู้เรียนที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ตลอดจนภาควิชาการบริหารการศึกษายังไม่เคยติดตามผลการทำงานของบัณฑิตมาก่อน ทำให้ภาควิชาการบริหารการศึกษได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการติดตามผลบัณฑิตเพื่อศึกษาสภาพการทำงานและความคิดเห็นของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากภาควิชาการบริหารการศึกษไปแล้ว โดยศึกษาเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเองของบัณฑิต ตลอดจนศึกษาข้อเสนอแนะของบัณฑิตในด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมของภาควิชา ด้านอาจารย์ และด้านอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลแก่ภาควิชาการบริหารการศึกษสำหรับประกอบการพิจารณาในการวางแผนเพื่อพัฒนาภาควิชาให้ถูกทิศทางและเป็นประโยชน์แก่นิสิตต่อไปในอนาคต ตลอดจนเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำหลักสูตรทั้งระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอกให้เหมาะสม สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและใช้ประกอบการพิจารณาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น นอกจากนั้นข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลบัณฑิตจะเป็นเครื่องชี้ถึงคุณภาพบัณฑิต ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ภาควิชาการบริหารการศึกษสามารถประเมินได้ว่าภาควิชาฯ ได้จัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานได้อย่างประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอกเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเอง หลังจากสำเร็จการศึกษา

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน หลังจากสำเร็จการศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา อายุ เพศ หน่วยงานที่สังกัด และประเภทของหลักสูตรที่แตกต่างกัน

3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองหลังจากสำเร็จการศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา อายุ เพศ หน่วยงานที่สังกัด และประเภทของหลักสูตรที่แตกต่างกัน

4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของบัณฑิตเกี่ยวกับภาควิชาการบริหารการศึกษา ในเรื่องการผลิตบัณฑิต การเรียนการสอน กิจกรรมของภาควิชา อาจารย์ และอื่นๆ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประเมินว่าภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้จัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานของบัณฑิตได้อย่างประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด และเพื่อเป็นแนวทางแก่ภาควิชาการบริหารการศึกษาในการวางแผนเพื่อพัฒนาภาควิชาฯ ให้ถูกทิศทางและเป็นประโยชน์แก่นิสิตต่อไปในอนาคต ตลอดจนเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำหลักสูตรทั้งระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอกให้เหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และใช้ประกอบการพิจารณาการจัดการเรียนการสอนของภาควิชาฯ ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ทั้งระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอก ของภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน และการพัฒนาตนเองของบัณฑิตหลังจากจบการศึกษา ตลอดจนศึกษาข้อเสนอแนะของบัณฑิตในด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมของภาควิชาฯ ด้านอาจารย์ และด้านอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาสำหรับวางแผนเพื่อพัฒนาภาควิชาการบริหารการศึกษา ให้ถูกทิศทาง และเป็นประโยชน์แก่นิสิตต่อไปในอนาคต

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ บัณฑิตระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอกที่สำเร็จการศึกษาจากภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บัณฑิตระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอกที่สำเร็จการศึกษาจากภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระดับปริญญาเอก รุ่นที่ 1 – รุ่นที่ 4 ระดับปริญญาโทภาคปกติ รุ่นที่ 20 – 24 และระดับปริญญาโท ภาคพิเศษ รุ่นที่ 5 – 10 และ มศว องครักษ์ รุ่นที่ 1

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

1.1 วุฒิการศึกษา

1.1.1 ระดับปริญญาเอก

1.1.2 ระดับปริญญาโท

1.2 อายุ

1.2.1 ต่ำกว่า 35 ปี

1.2.2 36 – 45 ปี

1.2.3 46 – 55 ปี

1.2.4 สูงกว่า 55 ปี

1.3 เพศ

1.3.1 ชาย

1.3.2 หญิง

1.4 หน่วยงานที่สังกัด

1.4.1 ราชการ

1.4.2 เอกชน

1.4.3 ธุรกิจส่วนตัว

1.4.4 อื่นๆ

1.5 ประเภทของหลักสูตร

1.5.1 ภาคปกติ (แผน ก)

1.5.2 ภาคพิเศษ (แผน ข)

1.6 ตำแหน่งงานปัจจุบัน

1.6.1 ผู้บริหาร

1.6.2 ศึกษานิเทศก์

1.6.3 ครู

1.6.4 ข้าราชการทั่วไป

1.6.5 ข้าราชการเกษียณ

1.7 การศึกษาต่อหลังจากจบปริญญาโท

1.7.1 ศึกษาต่อ

1.7.2 ไม่ศึกษาต่อ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของบัณฑิตระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอกเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเอง หลังจากสำเร็จการศึกษา และข้อเสนอแนะแก่ภาควิชาการบริหารการศึกษาในด้านการผลิตบัณฑิต การเรียนการสอน กิจกรรมของภาควิชา อาจารย์ และอื่นๆ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต และหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. บัณฑิต หมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิต และหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต วิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. ภาควิชาการบริหารการศึกษา หมายถึง ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4. การติดตามผล หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับการทำงานของบัณฑิตระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอก หลังจากสำเร็จการศึกษาจากภาควิชาการบริหารการศึกษา โดยจะศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

4.1 การนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน หมายถึง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาทั้งระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอกได้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาจากการศึกษา ตามหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดผลดีและเกิดความก้าวหน้าในการทำงาน

4.2 การพัฒนาตนเอง หมายถึง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาทั้งระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอกได้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาจากการศึกษาตามหลักสูตรไปปรับปรุงตนเองในด้านบุคลิกภาพ ความคิด มนุษยสัมพันธ์ ฯลฯ เพื่อให้เป็นผู้บริหารที่ดี

4.3 ข้อเสนอแนะ หมายถึง ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ที่สำเร็จการศึกษา ทั้งระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอก ในเรื่องการผลิตบัณฑิต การเรียนการสอน กิจกรรมของภาควิชา อาจารย์ และอื่นๆ เพื่อให้ภาควิชา พัฒนาให้ดีขึ้น ถูกทิศทาง และเป็นประโยชน์แก่นิสิตในอนาคต

5. วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาปริญญาโทและระดับการศึกษาปริญญาเอก ของผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากภาควิชาการบริหารการศึกษา

6. อายุ หมายถึง ช่วงระยะเวลาตั้งแต่แรกเกิดนับถึงปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น

ต่ำกว่า 35 ปี

36 – 45 ปี

46 – 55 ปี

สูงกว่า 55 ปี

7. เพศ หมายถึง เพศชาย และเพศหญิง

8. หน่วยงานที่สังกัด หมายถึง หน่วยงานที่ผู้สำเร็จการศึกษาปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน

9. ประเภทของหลักสูตร หมายถึง ชนิดของหลักสูตรที่ภาควิชาการบริหารการศึกษาเปิดสอน ซึ่งจำแนกเป็น

หลักสูตรภาคปกติ หมายถึง หลักสูตรที่ภาควิชาการบริหารการศึกษากำหนดให้เรียนระหว่างวันจันทร์ – วันศุกร์ ในเวลาราชการ

หลักสูตรภาคพิเศษ หมายถึง หลักสูตรที่ภาควิชาการบริหารการศึกษากำหนดให้เรียนในวันศุกร์ วันเสาร์ และวันอาทิตย์ นอกเวลาราชการ

10. ตำแหน่งงานปัจจุบัน หมายถึง สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น

ผู้บริหาร หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้างาน และผู้จัดการโรงเรียน

ศึกษานิเทศก์ หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ประจำกรม อำเภอ จังหวัด เขตการศึกษา หรือหน่วยงานทางการศึกษา

ครู หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียน หรือสถานศึกษา

ข้าราชการทั่วไป หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติงานเป็นข้าราชการในสังกัดหน่วยราชการ

ข้าราชการเกษียณ หมายถึง ผู้ที่มีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ และเคยเป็นข้าราชการในสังกัดหน่วยราชการ

สมมติฐานของการวิจัย

1. บัณฑิตที่มีวุฒิมหาวิทยาลัย อายุ เพศ หน่วยงานที่สังกัด และประเภทของหลักสูตร แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษา แตกต่างกัน

2. บัณฑิตที่มีวุฒิมหาวิทยาลัย อายุ เพศ หน่วยงานที่สังกัด และประเภทของหลักสูตร แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองหลังจากสำเร็จการศึกษาแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องนี้ มุ่งติดตามความก้าวหน้าในการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ซึ่งในการนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยได้รวบรวมจากเอกสารต่างๆ และนำมาเรียบเรียง ดังมีหัวข้อดังนี้

1. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. หลักสูตรการบริหารการศึกษา
3. การติดตามผล
4. วิธีดำเนินการติดตามผล
5. แนวคิดและแนวทฤษฎีเกี่ยวกับการติดตามผล
6. การพัฒนาตนเอง
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในแต่ละหัวข้อมีรายละเอียดของเนื้อหา เพื่อทำให้งานวิจัยเรื่องนี้สมบูรณ์ชัดเจนยิ่งขึ้นดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถือกำเนิดมาจากโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง ถนนประสานมิตร เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2492 ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น วิทยาลัยวิชาการศึกษา เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2496 และได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2517 โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามว่า “มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” ซึ่งมีความหมายว่า มหาวิทยาลัยที่เจริญเป็นศรีสง่าแก่มหานคร มีชื่อย่อว่า มศว (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2540 : 17)

นับเป็นมหาวิทยาลัยที่มีวิทยาเขตมากที่สุดในสมัยนั้น คือ 8 วิทยาเขต เมื่อแรกเริ่มยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัย มีคณะวิชา 5 คณะ คือ คณะพลศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์

ต่อมาวิทยาเขตต่างๆ ได้พัฒนาและเติบโต ได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัย คือ วิทยาเขตบางแสน ได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตพิษณุโลก ได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยนเรศวร วิทยาเขตมหาสารคาม ได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาเขตภาคใต้ ได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยทักษิณ ปัจจุบันมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย คณะ สถาบัน และสำนัก ดังนี้ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2543 : 3-4)

1. คณะทันตแพทยศาสตร์	9. คณะศึกษาศาสตร์
2. คณะพลศึกษา	10. คณะสังคมศาสตร์
3. คณะแพทยศาสตร์	11. บัณฑิตวิทยาลัย
4. คณะเภสัชศาสตร์	12. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
5. คณะมนุษยศาสตร์	13. สำนักคอมพิวเตอร์
6. คณะวิทยาศาสตร์	14. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
7. คณะวิศวกรรมศาสตร์	15. สำนักหอสมุดกลาง
8. คณะศิลปกรรมศาสตร์	16. สำนักงานอธิการบดี

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยมีส่วนงานในกำกับของมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นโครงการนำร่องในการปรับเปลี่ยนมหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยให้การบริหารจัดการเป็นไปตามระเบียบมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ว่าด้วยการบริหารส่วนงานในกำกับของมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2543 ซึ่งส่วนงานดังกล่าวประกอบด้วย 9 ส่วนงาน ดังนี้

1. คณะสหเวชศาสตร์	6. สถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรม
2. คณะพยาบาลศาสตร์	7. สำนักสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา
3. สถาบันสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร	8. ศูนย์วิจัยและบริการ
4. สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	9. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ และศิลปะการแสดง
5. สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา	

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้มีสัญลักษณ์เกี่ยวกับสี ปรัชญา และตราของมหาวิทยาลัย ซึ่งบ่งบอกถึงแนวความคิด ดังนี้ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2544 : 20)

1. สี ใช้สีเทา – แดง มีความหมายดังนี้ สีเทาเป็นสีของสมอง หมายถึง ความเฉลียวฉลาด สีแดงเป็นสีของเลือด หมายถึง ความกล้าหาญ ฉะนั้นสีเทา – แดง จึงหมายความว่า มีทั้งความเฉลียวฉลาดและความกล้าหาญ

2. ปรัชญา คือ “การศึกษา คือ ความเจริญงอกงาม” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Educational is growth และตรงกับภาษาบาลีว่า “สิกขา วิรุฬฺหิ สมปตฺตา” ซึ่งหมายถึง การเติบโตอย่างได้สัดส่วน เหมาะกับกาลเทศะทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

3. ตรา หรือสัญลักษณ์ ให้เป็นรูปกราฟ ซึ่งแสดงถึงความเจริญงอกงามทางการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์

ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะคณะศึกษาศาสตร์เท่านั้น คณะศึกษาศาสตร์ถือกำเนิดจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา มีประวัติความเป็นมายาวนานกว่า 40 ปี โดยเริ่มต้นจากโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงซึ่ง

กระทรวงศึกษาธิการตั้งขึ้น ณ ถนนประสานมิตร เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2492 โดยเปิดรับนักเรียนที่ จบ ม.6 เข้าศึกษาตามหลักสูตร 3 ปี เมื่อสำเร็จแล้วได้รับวุฒิ ป.ป. (ประกาศนียบัตรครูประถม) และ หากเรียนต่ออีก 2 ปี เมื่อสำเร็จแล้วจะได้อวุฒิ ป.ม. (ประกาศนียบัตรครูมัธยม) ซึ่งเป็นคุณวุฒิสูงสุด สำหรับการประกอบวิชาชีพครูในขณะนั้น จึงทำให้ผู้รักการศึกษาต้องการความก้าวหน้าในชีวิตต้อง ขวนขวายไปเรียนวิชาอื่นเพื่อให้ได้ปริญญาบัตร

ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี ได้เสนอให้กระทรวงศึกษาธิการก่อตั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษา ขึ้นเพื่อให้เปิดสอนถึงระดับปริญญา โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงจึงได้รับการสถาปนาเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2596 และได้ตราพระราชบัญญัติวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประกาศใน พระราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 16 กันยายน โดยมีศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี เป็นอธิการ วิทยาลัยเป็นคนแรก ซึ่งถือเป็นจุดก่อกำเนิดคณะวิชาการศึกษา ซึ่งต่อมาก็คือคณะศึกษาศาสตร์ในปัจจุบัน

วิทยาลัยวิชาการศึกษาได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนนิสิตที่จะไปเป็นครู-อาจารย์ ข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนให้บริการจัดการฝึกอบรมวิทยากรการเรียนการสอน สาขาต่างๆ ซึ่งผู้สำเร็จการศึกษาในขณะนั้นปัจจุบันได้กลายมาเป็นผู้บริหาร นักวิชาการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของประเทศเป็นจำนวนมาก ความเจริญก้าวหน้าของวิทยาลัย วิชาการศึกษา มีมาโดยมิได้หยุดยั้ง สมดังปรัชญาที่ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี ได้ตั้งไว้ว่า “การศึกษาคือความเจริญงอกงาม” ซึ่งตรงกับพุทธภาษิตว่า ศึกษา วิรุฬหิ สมปตตา และตรงกับ ภาษาอังกฤษว่า Education is Growth จนในที่สุดเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2517 ก็ได้รับการสถาปนา เป็นมหาวิทยาลัยโดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานนามว่า มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใช้อักษรย่อว่า มศว โดยศาสตราจารย์ ดร.สุดใจ เหล่าสุนทร อธิการบดีวิทยาลัยวิชาการศึกษาคนสุดท้ายได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี เป็นคนแรก เช่นเดียวกันคณะ ศึกษาศาสตร์ก็ถือเป็นคณะแรกของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ปวงศิษย์แห่งวิทยาลัยวิชาการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องต่างภาคภูมิใจและตระหนักในใจว่า วิทยาลัยวิชาการศึกษาเป็นต้นกำเนิดของ คณะศึกษาศาสตร์และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งถือเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกที่ยกระดับ การศึกษาของครูจนถึงระดับปริญญาเอก (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2540 : 85-86)

การบริหารงานคณะศึกษาศาสตร์

คณะศึกษาศาสตร์เชื่อมั่นว่าการศึกษาคือเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของบุคคล ให้เป็นผู้มีความเจริญทั้งด้านความรู้ จริยธรรม และความรู้ความสามารถในการทำงาน ทั้งนี้การ ศึกษาจะต้องมีลักษณะประสานสัมพันธ์สอดคล้องตอบสนองและสนับสนุนกันระหว่างการศึกษาใน ระบบและการศึกษานอกระบบ ดังนั้นการบริหารงานตามแนวความเชื่อดังกล่าวจึงต้องอาศัยหลักการ อภิปราย ถกแถลงความเห็นทางวิชาการ และการทำงานเป็นหมู่คณะเสียสละประโยชน์ส่วนตน

เพื่อประโยชน์ส่วนรวม อันเป็นหนทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนา คือการพัฒนาให้เจริญ
งอกงามทุกด้าน

จุดประสงค์

คณะศึกษาศาสตร์มีจุดประสงค์เพื่อการพัฒนาคุณภาพครูดังนี้ คือ

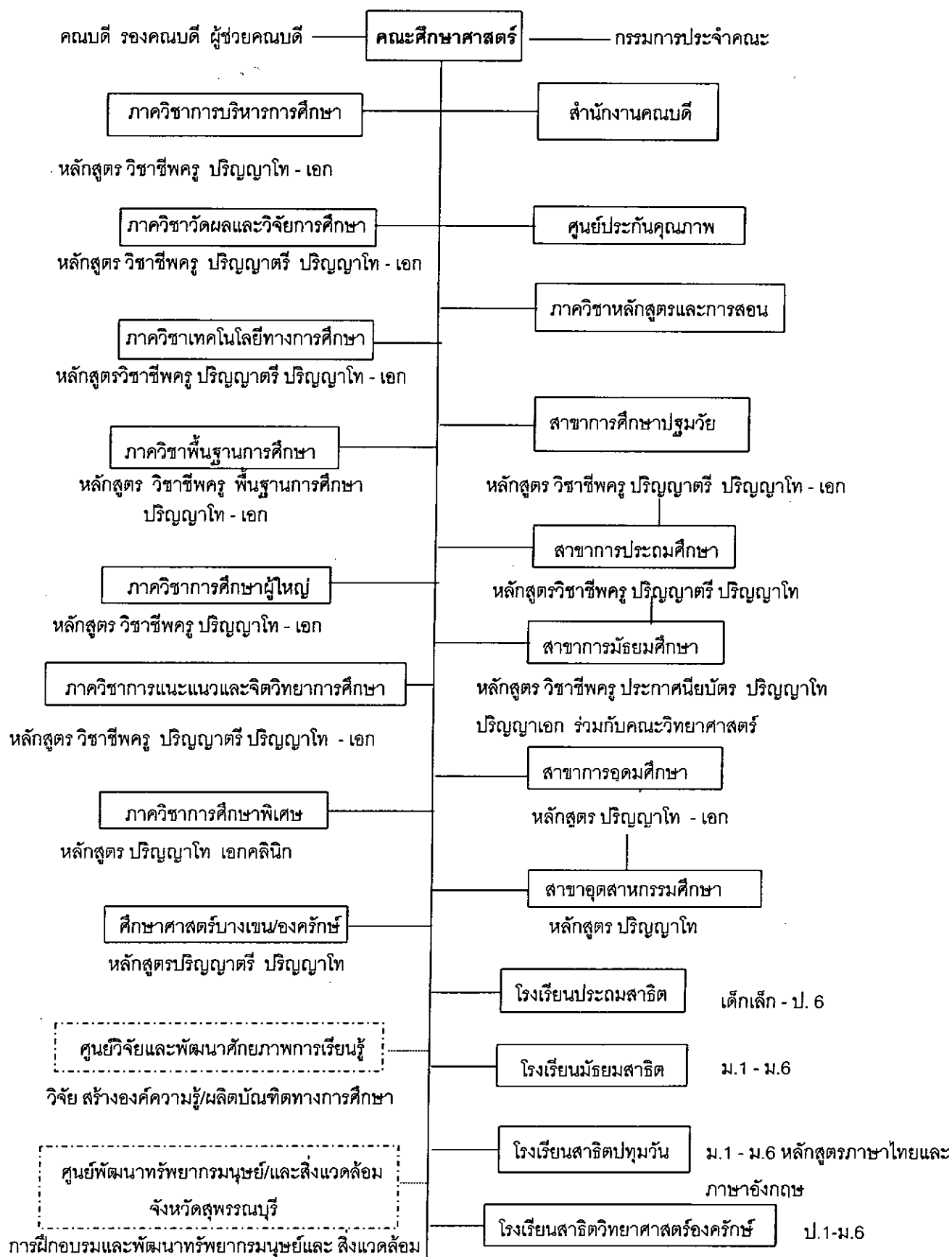
1. ผลิตบัณฑิตครูที่สามารถด้านการจัดการเรียนการสอนและประสบการณ์การศึกษา
สำหรับนิสิต เพื่อสร้างนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำหรับการเป็นบัณฑิตที่รอบรู้และ
สามารถทางวิชาชีพ
2. ส่งเสริมนิสิตให้เป็นผู้มีภาวะสร้างสรรค์ มีความรู้และทักษะในการเข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างสอดคล้องและมีความสุข
3. ส่งเสริมการใช้แหล่งวิทยาการ ทรัพยากรและนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. พัฒนาคุณภาพระบบข้อมูลเพื่อการบริหาร (MIS) การบริหารบุคลากร การสื่อสารและ
เทคโนโลยีให้พร้อมสนับสนุนการจัดการศึกษา ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

โครงสร้างองค์การ

คณะศึกษาศาสตร์ เป็น 1 ใน 12 คณะวิชาของมหาวิทยาลัยที่เปิดดำเนินการสอนด้านการ
ศึกษา โดยมุ่งเน้นบัณฑิต มหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตทางการศึกษา ที่เป็นนักวิชาชีพ ผู้นำและนัก
วิจัยทางการศึกษา ประกอบด้วยสำนักงาน ภาควิชาและสาขาวิชาดังนี้ (ศึกษาศาสตร์. 2543 : 4-5)

1. สำนักงานคณบดี หมายถึง หน่วยงานบริการวิชาการ และการเรียนการสอนของคณะ
2. ภาควิชา หมายถึง หน่วยงานทางวิชาการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบการบริหารบุคคล พัสด
และงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่ภาควิชาได้รับมอบหมาย
รวมถึงการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอนและการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลัก
สูตรของหลักสูตรและปณิธานของมหาวิทยาลัย
3. สาขาวิชา หมายถึง หน่วยงานย่อยซึ่งคณะศึกษาศาสตร์ได้กำหนดให้เป็นหน่วยงาน
รับผิดชอบการบริหารบุคคล พัสดและงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการจัดการเรียน
การสอนที่สาขาวิชาได้รับมอบหมาย รวมถึงการดำเนินงานด้านการเรียนการสอนและการจัดการ
ศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และปณิธานของมหาวิทยาลัย โดยทั้งนี้สาขาวิชาให้
ดำเนินงานเทียบเท่าภาควิชา
4. โรงเรียนสาธิต หมายถึง หน่วยงานโรงเรียนที่มีหน้าที่เทียบเท่าภาควิชารับผิดชอบงาน
ด้านการโรงเรียน และปฏิบัติภารกิจวิชาชีพครู

การแบ่งส่วนงานของคณะศึกษาศาสตร์

ที่มา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. มาตรฐานการจัดการศึกษา. 2543,

หลักสูตรการบริหารการศึกษา

หลักสูตร คือ แผนการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของการศึกษา วิธีการเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ ตลอดจนการประเมินผล หลักสูตรจะสะท้อนให้เห็นปรัชญาการศึกษา สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันในโครงสร้างและแนวความคิดในเรื่องการจัดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์

หลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา หลักสูตรอุดมศึกษามีความหมายแตกต่างจากหลักสูตรประถมและมัธยมศึกษา หลักสูตรเป็นโปรแกรมการศึกษา ซึ่งเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงสภาพการจัดดำเนินการของแต่ละสถาบัน (ปทีป เมธาคุณวุฒิ, 2532 : 1) ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงมีความหลากหลายในเรื่องหลักสูตรหรือโปรแกรมการศึกษา หลักสูตรจะเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงผลผลิตหรือผู้สำเร็จการศึกษา ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะหลักสูตรที่เปิดสอนในภาควิชาการบริหารการศึกษา ซึ่งมี 2 หลักสูตร คือ

1. หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้เปิดทำการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา ตั้งแต่ พ.ศ. 2515 เพื่อผลิตบัณฑิตสนองความต้องการของสังคมและประเทศชาติ โดยมีปรัชญา วัตถุประสงค์ และโครงสร้างของหลักสูตร ดังนี้

1.1 ปรัชญาของหลักสูตร

ผลิตผู้บริหารการศึกษาที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความเป็นสากล

1.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เพื่อผลิตมหาบัณฑิตทางการบริหารการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถดังต่อไปนี้

1. ความสามารถในการใช้ทฤษฎีหรือหลักการบริหารในการปฏิบัติงานและการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน
2. ความสามารถในการค้นคว้าและวิจัยทางการบริหารการศึกษา
3. ความสามารถในการใช้ผลการวิจัยหรือทฤษฎีหรือหลักการทางการบริหารการศึกษา ในการปฏิบัติงาน โครงการ และการเขียนตำรา
4. ความสามารถในการเผยแพร่ความรู้ทางการบริหารการศึกษา

1.3 โครงสร้างหลักสูตร

โครงสร้างของหลักสูตร รวมจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตรอย่างน้อย 40 หน่วยกิต โดยแบ่งออกเป็น 5 หมวดวิชา แบ่งเป็นแผน ก และแผน ข ดังนี้

	แผน ก	แผน ข
1. หมวดวิชาพื้นฐานทางการศึกษา ไม่น้อยกว่า	8	8
2. หมวดวิชาเอก ไม่น้อยกว่า	18	24
วิชาเอกบังคับ	12	12
วิชาเอกเลือก	6	12
3. หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า	2	2
4. วิทยานิพนธ์	12	-
5. หมวดวิชาประสบการณ์การวิจัย / การศึกษาอิสระ	-	6
รวมจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร	40	40

ตาราง 1 โครงสร้างของหลักสูตร

2. หลักสูตรการศึกษาศุภบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา หลักสูตรบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ผลิตบัณฑิตสนองความต้องการของสังคมและประเทศชาติ ตั้งแต่ พ.ศ. 2529 ซึ่งนับเป็นแห่งแรกในประเทศไทย โดยมีปรัชญา วัตถุประสงค์ และโครงสร้าง ดังนี้

2.1 ปรัชญาของหลักสูตร

หลักสูตรนี้มุ่งจะพัฒนาศักยภาพของบุคลากรระดับผู้นำทางการศึกษา ให้มีสมรรถภาพในการบริหารการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ

2.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีจริยธรรมและสมรรถภาพเพื่อออกไปปฏิบัติหน้าที่ในงาน

1. บริหารการศึกษา เพื่อทำหน้าที่ในการพัฒนา กำหนดนโยบายและวางแผนการศึกษาและบริหารการศึกษาของประเทศในระดับ ต่างๆ
2. วิจัยทางการบริหารการศึกษาเพื่อดำเนินการวิจัย และนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาของประเทศ
3. วิชาการ เพื่อร่วมกันพัฒนาวิทยาการทางการบริหารการศึกษา ให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง และเป็นผู้นำในการประยุกต์วิชาการในการพัฒนาสังคม

2.3 วัตถุประสงค์เฉพาะของหลักสูตร

1. ด้านคุณธรรม
 - มีคุณลักษณะประชาธิปไตย

- เป็นผู้บริหารที่มีทั้งจรรยาวิชาชีพและคุณธรรม
- มีลักษณะของการเป็นผู้นำที่ดีและเป็นผู้มีความคิดริเริ่ม
- รู้จักปฏิบัติตนในทางที่ดี
- มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สามารถร่วมงานกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น

2. ด้านสมรรถภาพ

2.1 การบริหาร

- มีความรอบรู้ในการจัดและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- มีความรู้และความสามารถในการวางแผนการศึกษาและการพัฒนาประเทศ
- มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อปรับปรุงสังคมและเพิ่มการพัฒนาประเทศ
- มีความรู้ความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างระบบเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง การศึกษา สังคม และจริยธรรม รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้องของแต่ละระบบ

2.2 การวิจัย

- มีความสามารถในการออกแบบ วางแผน และบริหารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
- มีความสามารถในการปฏิบัติงานวิจัยทั้งในห้องทดลองและในสนามวิจัยตลอดจนการวิจัยระหว่างประเทศ
- มีความสามารถในการสร้างและใช้เครื่องมือวิจัยอย่างมีคุณธรรม
- มีความสามารถในการสื่อสารและเผยแพร่ผลงานวิจัย
- มีความสามารถในการนำผลงานวิจัยมาใช้ประโยชน์และปรับปรุงการศึกษา เพื่อการพัฒนาประเทศ

2.3 การเป็นนักวิชาการ

- มีความรอบรู้ในวิทยาการบริหารการศึกษาและศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง สามารถดำเนินการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- มีความรู้ ความเข้าใจในการศึกษา ค้นคว้า วิจัยหาความจริงเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการปรับปรุงการศึกษาและการพัฒนาประเทศ
- ยึดมั่นในหลักวิชาที่ด้งาม ในจรรยาวิชาชีพ และมีศรัทธาในการใช้ปัญญาความคิด เพื่อแก้ปัญหาและปรับปรุงงานให้เหมาะสมกับกาลสมัย

- มีความคิดเป็นของตนเอง มีเหตุผลและสามารถอธิบายเหตุผลนั้นได้อย่างแจ่มแจ้ง

2.4 โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรสำหรับผู้จบปริญญาโททางการบริหารการศึกษาโดยตรง ต้องเรียนอย่างน้อย 45 หน่วยกิต ทั้งนี้ไม่รวมปริญญานิพนธ์

หลักสูตรสำหรับผู้จบปริญญาโทหรือเทียบเท่าในสาขาอื่นๆ จะต้องเรียนรายวิชาบูรพวิชาเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาชั้นดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษาอย่างน้อย 8 หน่วยกิต และต้องเรียนตามโครงสร้างดุษฎีบัณฑิตสาขาบริหารการศึกษาอย่างน้อย 45 หน่วยกิต ทั้งนี้ไม่รวมปริญญานิพนธ์ โดยแบ่งออกเป็น 4 หมวดวิชา ดังนี้

หมวด ก. เทคนิคการวิจัยและสถิติ เรียนไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

วิชาบังคับ 9 หน่วยกิต

วิชาเลือก ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต

หมวด ข. พฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต วิชาบังคับ 6 หน่วยกิต

วิชาเลือก ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

หมวด ค. การบริหารการศึกษา ไม่น้อยกว่า 21 หน่วยกิต

วิชาบังคับ 10 หน่วยกิต

วิชาเลือก ไม่น้อยกว่า 11 หน่วยกิต

หมวด ง. ปริญญานิพนธ์ 15 หน่วยกิต

ปัจจุบันภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มีการเปิดสอนหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต ภาคปกติ จำนวน 29 รุ่น ภาคพิเศษ จำนวน 13 รุ่น และยังมีโครงการความร่วมมือในระดับหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต อีก 2 แห่ง คือที่ องค์กรฯ จังหวัดนครนายก ซึ่งเปิดสอนมาได้ 4 รุ่น และที่จังหวัดราชบุรี เปิดสอนแล้ว 2 รุ่น ส่วนการเปิดสอนหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต เปิดสอนแล้วจำนวนทั้งสิ้น 7 รุ่น ซึ่งมีเฉพาะภาคปกติเท่านั้น

การติดตามผล

ความหมายของการติดตามผล

การติดตามผลเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการบริหารงาน เพื่อช่วยให้ผู้บริหารมีข้อมูลสำหรับใช้ในการตัดสินใจว่างานที่กำลังปฏิบัติอยู่สอดคล้องกับความคาดหวังหรือไม่ นักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ต่างๆ กัน ดังนี้

สรรพดี หันสันเทียะ (2540 : 35) ได้ให้ความหมายของการติดตามผลว่าเป็นบริการที่จัดทำขึ้นเพื่อประเมินผลความสำเร็จ ความล้มเหลวของกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งจะจัดทำขึ้นภายหลัง

จากผู้เรียนจบการศึกษานั้นๆ แล้ว และข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้จบการศึกษาเอง และผู้ที่กำลังศึกษาอยู่

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2541 : 94) ได้อธิบายว่าการประเมินเมื่อเสร็จสิ้นโครงการเป็นการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดเมื่อจบโครงการ และหลังจากสิ้นสุดโครงการไประยะหนึ่ง กระบวนการประเมินหลังจากโครงการสิ้นสุดไประยะหนึ่ง เรียกว่า กระบวนการติดตามผล (Follow – up study หรือ Tracer study)

ส่วน วันตา เทือกขันธ์ (2541 : 12-13) กล่าวว่า การติดตามผลเป็นวิธีการศึกษาความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้สำเร็จการศึกษาในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ ปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ ที่ประสบ เพื่อเป็นผลสะท้อนต่อสถาบันการศึกษาที่จะปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรและการจัดการศึกษาให้เหมาะสม ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่งขึ้น และการติดตามผลก็เป็นบริการอย่างหนึ่งที่ควรจะทำในทุกระดับการศึกษาด้วย

ในทำนองเดียวกัน สมโภชน์ ภูระหงษ์ (2543 : 40) ได้อธิบายความหมายของการติดตามผลว่าหมายถึง วิธีการ กระบวนการ หรือเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อจะทำให้ได้ข้อมูลความเป็นจริงในปัจจุบันเกี่ยวกับคุณภาพ และข้อบกพร่องของผู้สำเร็จการศึกษา และเป็นการศึกษาความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และรวบรวมข้อคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาในด้านต่างๆ ที่ได้ประสบมาภายหลังจากสำเร็จการศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับต่อสถาบันการศึกษาในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการศึกษาดียิ่งขึ้น

ไพรัช ถิตยผาด (2544 : 6-7) ได้อธิบายความหมายการติดตามผล หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ซึ่งเป็นผลของการดำเนินงานและประเมินผลภายหลังการดำเนินงาน โดยแบ่งคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันหรือเกี่ยวข้องกัน จำแนกได้ 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลการดำเนินงานและการเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน ได้แก่ การวัด (Measurement) การประเมิน (Assessment) และการตรวจสอบ (Auditation)
2. กลุ่มการดำเนินการเพื่อตัดสินคุณค่าหรือตีราคาของผลงาน ทั้งการใช้ข้อมูลผลการดำเนินงานที่มีอยู่แล้ว และการหาข้อมูลการดำเนินงานใหม่ ได้แก่ การประเมินผล (Evaluation) การประเมินคุณค่า (Appraisal) และการติดตาม (Follow up)
3. กลุ่มการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลระหว่างการดำเนินงาน เพื่อการกำกับควบคุมและดำเนินการตลอดเวลา ได้แก่ การกำกับ (Monitoring) และการควบคุม (Controlling)

ซึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติงานในหน่วยงานทางการศึกษา และสถาบันการศึกษามักจะใช้คำว่า การติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผล ซึ่งทั้ง 3 คำ มีความหมายเกี่ยวข้องกันดังกล่าวข้างต้น

มิลเลอร์ และคนอื่นๆ (วันดา เทือกขันธ์. 2541 : 12 ; อ้างอิงมาจาก Miller and others. 1978 : 404) ได้ให้ความหมายของการติดตามผลว่า เป็นวิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสถาบัน เช่น ลักษณะอาชีพ ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน การศึกษาต่อ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลในด้านวิชาการและประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับการศึกษาไปจากสถาบันของผู้สำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว

กล่าวโดยสรุป การติดตามผลมีแนวคิดที่คล้ายกัน เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่จะเป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร ตลอดจนการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น และนอกจากนี้การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษายังเป็นการแสดงให้เห็นถึงความห่วงใยที่มีต่อผู้สำเร็จการศึกษา โดยมีจุดเน้นอยู่ที่การปฏิบัติว่ามีความก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด เป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการติดตามผล

มีผู้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการติดตามผลมากมาย ในที่นี้จะนำมาเฉพาะที่สำคัญๆ ดังนี้ เวนท์ลิง (Wentling. 1980 : 141-144) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการติดตามผลไว้ดังนี้

1. เพื่อสำรวจอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว
2. เพื่อสำรวจความต้องการตลาดแรงงาน
3. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตร
4. เพื่อหาข้อมูลต่างๆ สำหรับเปิดอบรมระยะสั้นๆ ให้กับผู้ที่สำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว
5. เพื่อสำรวจถึงสถานภาพการศึกษาต่อและการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการปฏิบัติ
6. เพื่อประเมินผลงานของหน่วยบริการต่างๆ ที่จัดทำขึ้น เช่น หน่วยบริการแนะแนว หน่วยบริการให้คำปรึกษา และหน่วยจัดงาน
7. เพื่อศึกษาลักษณะงานที่แท้จริงของตำแหน่งหน้าที่การงานต่างๆ ที่หน่วยงานนั้นๆ ต้องการ
8. เพื่อเน้นให้เห็นถึงวัตถุประสงค์เบื้องต้นของการศึกษาอาชีพให้กับนักศึกษาก่อนที่จะออกไปทำงาน
9. เพื่อดำเนินการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ เพื่อเสนอรายงานต่อผู้บริหารหรือส่วนราชการอื่นๆ ที่ต้องการ

ส่วน เชตเตอร์ และสโตน (Shertzer and Stone. 1981 : 391) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการติดตามผลว่า เพื่อรับทราบความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนการสอนและการให้บริการต่างๆ ในสถานศึกษา อีกทั้งเป็นการหาข้อมูลว่านักศึกษาเก่ามีความสามารถในการประกอบอาชีพอย่างไร

เช่นเดียวกัน สตูป และ วาลกิธ (Stoop and Wahlquist. 1985 : 196) ได้กล่าวว่าวัตถุประสงค์ในการติดตามผลคือ

1. เพื่อเป็นการให้กำลังใจแก่นักเรียนเก่าว่า โรงเรียนยังมีความสนใจในความก้าวหน้าและความสะดวกสบายของตน
2. เพื่อเป็นการวิเคราะห์ผลของหลักสูตร
3. เพื่อให้ได้เรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับงานอาชีพ
4. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตร
5. เพื่อใช้ฝึกนักเรียนตามความต้องการของสังคม
6. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาป้องกันการออกจากโรงเรียนกลางคัน
7. เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวและพอใจในการเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน
8. เพื่อจัดบริการแนะแนว และจัดการศึกษา

จากการศึกษาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาแล้ว จะเห็นได้ว่าการติดตามผลนั้น มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อบุคลากรหลายฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังนี้

1. ผู้สำเร็จการศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาจะเกิดความรู้สึกว่า โรงเรียนหรือสถาบันยังเห็นความสำคัญและให้ความสนใจในตัวเขาเหล่านั้นอยู่ ซึ่งผลที่ตามมาคือ ทำให้เกิดความผูกพันต่อกันและยินดีที่จะให้ความช่วยเหลือเมื่อสถาบันต้องการ
2. ผู้เกี่ยวข้องในเรื่องของหลักสูตร จะช่วยให้ได้ข้อมูลเพื่อนำมาประกอบในการประเมินผลหลักสูตร และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียน และตลาดแรงงานต่อไป นอกจากนี้ยังใช้พิจารณาในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษา
3. ผู้ให้คำปรึกษา (Counselor) ข้อมูลที่ได้จากการติดตามผล จะเป็นข้อมูลที่จะนำมาประกอบในการแนะแนวแก่นักเรียนหรือนักศึกษาในปัจจุบันที่จะตัดสินใจในการเลือกอาชีพหรือศึกษาต่อหลังจากที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว

วิธีดำเนินการติดตามผล

ในการดำเนินการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษานี้ เบอริดี และคนอื่นๆ (ศรีสวัสดิ์ ศรีศรากร. 2537 : 18 ; อ้างใน Berdie and Others. 1963 : 156) ได้เสนอแนะแนวทางในการดำเนินการติดตามผลไว้ว่า

1. ประชุมปรึกษาหารือระหว่างคณะผู้บริหารการศึกษา ถึงความต้องการในการติดตามผลและเรื่องราวต่างๆ ที่ต้องการศึกษา
2. ตั้งวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่สถานศึกษาจะได้รับ
3. จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในการศึกษาติดตามผล

4. นำวัตถุประสงค์และข้อเสนอแนะต่างๆ ไปทบทวนร่วมกับคณะครู และบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อฟังข้อเสนอแนะและขอความช่วยเหลือ

5. วิธีการและขบวนการต่างๆ รวมทั้งการวิเคราะห์ผลจะต้องมีความเชื่อถือได้ ดังนั้นจึงควรอาศัยผู้ชำนาญพิเศษ ซึ่งได้แก่ นักสถิติ นักวิจัย เพื่อช่วยในการวางแผนและเขียนแบบสอบถาม

6. มีการวางแผนและเตรียมงานอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล

7. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง อาจเลือกตามปีสำเร็จจากชั้นเรียน หรือจากกลุ่มเฉพาะก็ได้ตามความเหมาะสม

8. ต้องตัดสินใจล่วงหน้าว่าอย่างน้อยควรจะได้แบบสอบถามคืนมาเท่าใด เพราะการได้รับคืนมาทั้งหมดย่อมเป็นไปไม่ได้ แต่ถ้าได้รับคืนมาน้อยเกินไปก็จะได้ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ในการสรุปผล

9. นำผลที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์

ดีม (Deam. 1970 : 674) ได้ทำการวิจัย เกี่ยวกับวิธีการที่ใช้ในการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา และความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อวิธีการเหล่านั้น ผลการวิจัยที่สำคัญๆ พบว่าแนวทางที่จะนำไปใช้ในการดำเนินการติดตามผล มีดังนี้

1. วัตถุประสงค์เบื้องต้นในการติดตามผล ควรจะประเมินและปรับปรุงเกี่ยวกับการดำเนินการของสถาบันว่า บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบันหรือไม่ และเรื่องเนื้อหา หลักสูตร บริการแนะแนว และการสอน

2. ควรมีหน่วยงานเฉพาะเพื่อการศึกษาติดตามผล ซึ่งจะมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง

3. ข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลนี้ ควรจัดพิมพ์เผยแพร่ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาได้รับทราบด้วย

4. ข้อเท็จจริงที่ควรรวบรวมได้จากนักศึกษาเก่า ได้แก่ งานที่นักศึกษาเก่าทำอยู่ หรืองานที่ทำหลังจากออกจากสถาบันการศึกษาแล้ว ความพึงพอใจในการประกอบอาชีพของนักศึกษา และความประทับใจที่ได้รับจากสถาบันการศึกษา

5. วิธีการที่ใช้ในการติดตามผล ควรจะประกอบด้วยวิธีการต่างๆ รวมกัน เช่น รายงานจากนายจ้าง การสัมภาษณ์ รายงานจากสถาบันการศึกษา การติดต่อทางโทรศัพท์ และการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

6. แหล่งต่างๆ ที่ควรติดต่ออย่างสม่ำเสมอเพื่อช่วยในการติดตามผล ได้แก่ นักศึกษา ผู้บังคับบัญชา อาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษา คณาจารย์ผู้สอน รวมทั้งนายทะเบียน

7. สิ่งที่สถาบันควรจัดทำคือ การเตรียมนักศึกษารุ่นใหม่เพื่อการติดตามผลในอนาคต ควรทำทำเนียบนักศึกษาเก่าให้ทันสมัยอยู่เสมอ จัดวางแผนร่วมกันเพื่อการศึกษาติดตามผลของสถาบันการศึกษา และวางแผนอย่างละเอียดในการติดตามผลแต่ละครั้ง

ส่วน เวนท์ลิง (Wentling. 1980 : 160-178) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานการติดตามผลไว้อย่างชัดเจน และเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดกลุ่มประชากรที่จะติดตามผล ในการติดตามจะต้องกำหนดไว้ว่าจะศึกษาช่วงระยะเวลาปีการศึกษาใด และจำนวนประชากรที่จะศึกษามีจำนวนเท่าใด
2. เลือกวิธีการที่จะใช้ในการติดตามผล เนื่องจากเทคนิคในการติดตามผลมีหลายวิธี เช่น สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล หรือสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม เป็นต้น ซึ่งเทคนิควิธีการที่จะใช้ในการติดตามผลผู้วิจัยต้องเลือกกำหนดเอาไว้
3. การส่งข้อมูลกลับคืน จำนวนข้อมูลที่จะได้รับกลับคืนมานี้ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงให้มาก เพราะถ้าได้รับข้อมูลกลับคืนมาน้อยย่อมทำให้งานวิจัยนั้นได้ผลออกมาไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้นในการสร้างเครื่องมือหรือแบบสอบถามสำหรับงานติดตามผลต้องออกแบบให้ดี เพราะผู้ตอบแบบสอบถามอาจจะไม่ตอบกลับคืนมาได้ถ้าพบว่าแบบสอบถามนั้นไม่มีสาระสำคัญ อ่านแล้วไม่เข้าใจ มีความสงสัยเกิดขึ้น ข้อมูลที่ตอบไปจะมีผลร้ายต่อผู้ตอบและใช้เวลามากในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ผู้วิจัยต้องระมัดระวังในการออกแบบสอบถามให้ดี และจะต้องหาวิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลกลับคืนมามากที่สุดเท่าที่จะทำได้
4. สำรวจที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา หลังจากได้จำนวนประชากรที่จะศึกษาแล้ว ต่อไปก็ต้องสำรวจรายชื่อ พร้อมทั้งที่อยู่ที่สามารถจะติดต่อได้แน่นอนเพื่อจะได้ส่งแบบสอบถามไปให้โดยทางไปรษณีย์สำหรับผู้ที่อยู่ห่างไกล
5. การจัดส่งแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ที่อยู่แน่นอนก็จัดการส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มประชากรที่จะศึกษา เพื่อสะดวกในการส่งกลับคืน ผู้วิจัยควรจัดพิมพ์ที่อยู่ถึงตนเองพร้อมทั้งติดแสตมป์ไว้เรียบร้อย
6. ติดตามผลสำหรับผู้ที่ยังไม่ได้ตอบแบบสอบถาม จุดประสงค์ของการวิจัยต้องการให้ได้แบบสอบถามกลับคืนมาร้อยละ 100 เลยทีเดียว แต่นั่นก็เป็นการยากมากที่จะได้รับเช่นนั้น แต่ถ้าได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาประมาณร้อยละ 60 ก็นับว่าใช้ได้ แต่อาจจะได้ผลไม่ดีเท่าที่ควรนัก ถ้าจะให้ได้ดียิ่งขึ้นควรจะให้ได้กลับคืนมาประมาณร้อยละ 80
7. การจัดกระทำข้อมูล หลังจากที่ได้รับข้อมูลกลับคืนมาเพียงพอแล้ว ต่อไปก็นำข้อมูลเหล่านั้นมาจัดแยกเพื่อวิเคราะห์ผล ถ้ามีการจัดกระทำข้อมูลมากก็ควรป้อนข้อมูลเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ แต่ถ้าข้อมูลไม่มากนักก็สามารถจัดทำเองได้โดยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางแจกแจงความถี่และเทียบค่าร้อยละ

การติดตามเป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อให้ทราบความสามารถในการปฏิบัติงาน การประกอบอาชีพ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งความคิดเห็นด้านการเรียนการสอน ตลอดจนปรับปรุงหลักสูตรในการจัดการศึกษาการสอน ดังนั้นในการติดตามผลจะต้องศึกษาวิธีการ และขั้นตอนการดำเนินงานอย่างชัดเจน เพื่อจะได้ผลการติดตามที่ถูกต้อง ชัดเจน น่าเชื่อถือ

การติดตามผลไม่เพียงแต่เป็นการประเมินผลโปรแกรมการเรียนการสอนและผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สำเร็จการศึกษาในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพการทำงาน เพื่อให้การทำงานประสบผลสำเร็จและมั่นคงยิ่งขึ้น ดังนั้นการติดตามจึงสามารถทำได้กับผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับ เพื่อศึกษาว่าสำเร็จการศึกษาไปแล้ว ประสบความสำเร็จหรือประสบความล้มเหลว ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะได้หาทางปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนให้ความช่วยเหลือ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการติดตามผล

การติดตามงาน และการประเมินผล โดยมากจะใช้ร่วมกันคือการติดตามประเมินผล อันที่จริงแล้วคำ 2 คำนี้ มีส่วนที่ใกล้เคียงกัน แต่ไม่เหมือนกันทีเดียว ในเรื่องนี้ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2534 : 189) ได้เขียนไว้ชัดเจนว่า การติดตามงาน เป็นการจัดหา รวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลาของการนำแผนไปปฏิบัติ และใช้ข้อมูลนั้นเพื่อให้ผู้บริหารได้ทราบถึงความก้าวหน้าของงานที่ทำและใช้เวลาเพื่อการตัดสินใจว่า ความก้าวหน้าของงานนั้นเป็นไปตามแผนหรือไม่ การติดตามงานเป็นการตรวจสอบดูว่าการนำแผนไปปฏิบัตินั้นสามารถปฏิบัติได้ตามแผนที่ได้วางไว้หรือไม่ การติดตามงานจึงเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งภายในโครงการที่จัดทำ เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับความก้าวหน้าของโครงการ ปัญหาที่พบในการปฏิบัติงาน ตลอดจนประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

ส่วนการประเมินผลงานหรือการประเมินโครงการเป็นการตรวจสอบดูว่าโครงการทั้งหมดนั้นมีประสิทธิภาพหรือเกิดประสิทธิผลหรือไม่ มีผลกระทบต่อกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ เป็นการประเมินเวลาและค่าใช้จ่ายของโครงการ ตลอดจนคุณภาพของผลผลิตของโครงการ การประเมินผลงานจะช่วยให้ทราบโครงการที่ทำส่งผลกระทบตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ ช่วยตรวจสอบว่าผลผลิตของโครงการคุ้มกับการลงทุนหรือไม่เพียงใด

ในการบริหารโครงการ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติ และผู้ที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็นที่ต้องทราบความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งถ้าหากมีปัญหและอุปสรรค จะได้หาแนวทางแก้ไขเพื่อให้ได้ผลงานตามแผนที่วางไว้ การติดตามงานและการประเมินผลงานจึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการ

ณรงค์ พิมสาร (2536 : 22-23) ได้อธิบายความแตกต่างระหว่างการติดตามงาน และการประเมินผลงาน ไว้ดังนี้

1. การติดตามงานจะเริ่มดำเนินการเมื่อนำแผนหรือโครงการไปปฏิบัติ ส่วนการประเมินผลงานสามารถดำเนินการได้ก่อนเริ่มโครงการ ระหว่างดำเนินโครงการ และหลังโครงการสิ้นสุดลง

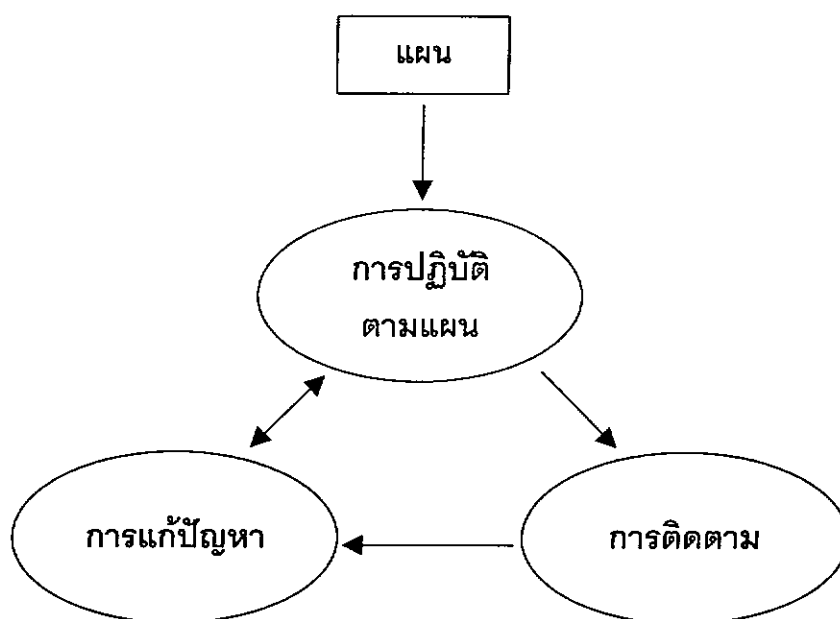
2. การติดตามงานเน้นที่การรวบรวม และใช้ข้อมูลเพื่อตรวจสอบว่าการนำโครงการไปปฏิบัติมีความก้าวหน้าเพียงใด โครงการได้รับผลงานตามแผนที่วางไว้หรือไม่ ถ้ามีปัญหา

อุปสรรคจะได้แก้ไขได้ทันที เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการประเมินผลงานเน้นที่ผลที่เกิดขึ้นจากโครงการทั้งหมด ทั้งผลที่ตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ

3. การติดตามงานเป็นวิธีการที่จะได้ข้อมูล ที่จะชี้ให้เห็นข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนของการดำเนินงาน ในส่วนที่เป็นปัจจัยนำเข้า กิจกรรม และผลงาน โดยไม่ได้ตัดสินคุณค่าแต่อย่างใด ต้องการข้อมูลเพื่อใช้สำหรับการปรับปรุงการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้เป็นสำคัญ ส่วนการประเมินผลงาน เป็นการตัดสินคุณค่าของโครงการทั้งหมด ผลที่ได้จะนำไปใช้ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนโยบาย การวางแผน การจัดทำโครงการอื่นๆ ต่อไป

กล่าวโดยสรุป การติดตามงาน เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลงาน หรือประเมินโครงการ การติดตาม อาจจะทำได้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ตลอดโครงการ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลของการประเมินผลทั้งโครงการที่จัดทำ ดังนั้นจึงนิยมทำควบคู่กันไป จนเรียกติดปากว่า การติดตามประเมินผล

การติดตามงานเป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของแผนงานหรือโครงการ การหาข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน ตลอดจนหามาตรการเพื่อการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อให้โครงการมีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้นการติดตามงานจึงเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของผู้บริหาร การติดตามงานอาจทำได้โดยบุคคลหรือคณะบุคคลก็ได้ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2534 : 191) ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 การติดตามงานตามแผนงาน / โครงการ

ณรงค์ พิมสาร (2536 : 42-44) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคการติดตามงานว่าสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. การติดตามงานโดยผู้ปฏิบัติงานทำการติดตามงานด้วยตนเอง (self monitoring)
2. การติดตามงานแบบการสังเกต (direct observation)

3. การติดตามงานแบบอภิปรายกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ (informal group discussions)
4. การติดตามงานแบบศึกษาเป็นรายกรณี (the case studies)
5. การติดตามงานแบบสัมภาษณ์ (interviews)
6. การติดตามงานโดยใช้แบบสอบถาม (questionnaires)
7. การติดตามโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data)
8. การติดตามโดยการรายงาน (reporting)

การติดตามงานมีเทคนิคหลายอย่าง การที่จะใช้เทคนิคอย่างไร ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ต้องการ เทคนิคในการติดตามได้แก่ การรายงาน การสังเกต การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสอบถาม การสัมภาษณ์ การประชุม การรวบรวมข้อมูล เป็นต้น

การติดตามงานจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรม 3 ขั้นตอน (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2534 : 193-194) ดังนี้

1. การวัด (measuring)
2. การทบทวน (reviewing)
3. การรายงาน (reporting)

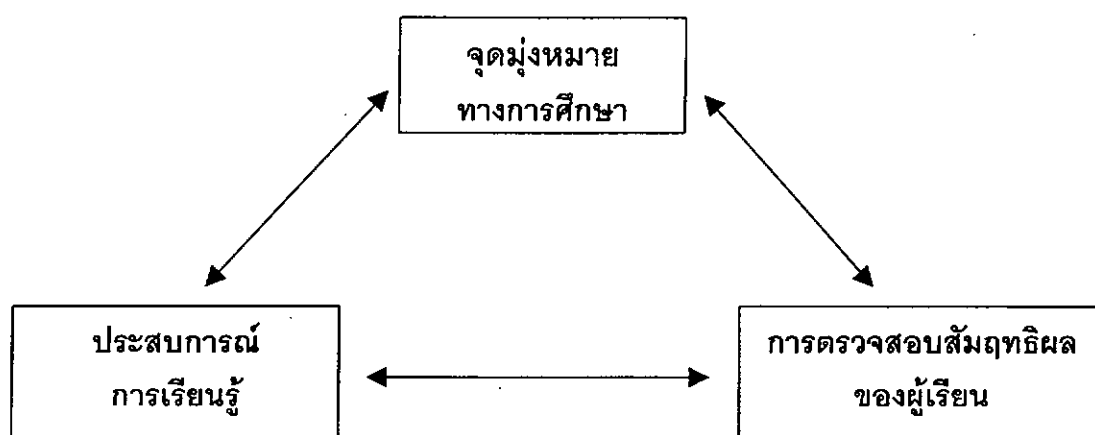
ขั้นแรกของการติดตามงานจะวัดดูว่าได้ทำอะไรบ้างเมื่อเทียบกับสิ่งที่ควรจะทำหรือเมื่อเปรียบเทียบกับแผน ดังนั้นจะต้องตัดสินใจว่าจะวัดอะไร จะวัดอย่างไร จะใช้เทคนิคอะไรในการติดตามงาน เมื่อได้ข้อมูลจากการวัดแล้วก็ข้อมูลนั้นมาจำแนกประเภท และประมวลผล ขั้นที่สองเป็นการทบทวนและเปรียบเทียบข้อมูลในครั้งนี้นี้กับครั้งก่อนๆ อาจจัดทำร้อยละของความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน หรือร้อยละของสิ่งที่ได้ทำไปแล้วกับแผนที่จะทำ ขั้นที่สามเป็นการรายงาน หากผู้ติดตามงานได้สังเกตการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ก็จะได้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานได้ดี จึงไม่จำเป็นต้องให้ใครรายงานให้ทราบ หากวางแผนไม่ดีก็ต้องอาศัยการรายงานจากผู้ที่เกี่ยวข้อง การรายงานในลักษณะนี้ต้องกำหนดรูปแบบเนื้อหาการรายงานด้วย

ปทีป เมธาคุณวุฒิ (2532 : 14-15) ได้กล่าวถึงการประเมินผลผลิตของการศึกษาว่าจะเน้นใน 4 เรื่อง คือ

1. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื้อหาวิชา
2. การพัฒนาทักษะต่างๆ และความคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์
3. ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้
4. ความสนใจ ค่านิยม และความเป็นพลเมืองดี ของผู้สำเร็จการศึกษา

การประเมินทั้ง 4 เรื่องนี้ สะท้อนให้เห็นคุณภาพของหลักสูตร การดำเนินงาน การจัดกระบวนการเรียนการสอน ที่หล่อหลอมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และปรัชญาของหลักสูตร

สวณไทเลอร์ (Tyler) (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539 : 222-226) เป็นบุคคลที่กล่าวถึงองค์ประกอบของกระบวนการจัดการศึกษามี 3 ส่วน คือ จุดมุ่งหมายทางการศึกษา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการตรวจสอบสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน ไทเลอร์มีความเชื่อว่าจุดมุ่งหมายที่ตั้งได้อย่างชัดเจนจะเป็นแนวทางในการติดตามประเมินผล พื้นฐานของการจัดหลักสูตรคือผู้จัดทำหลักสูตรจะต้องวางจุดมุ่งหมายชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงหรือมีพฤติกรรมเมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วอย่างไร และพยายามจัดประสบการณ์การสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามที่ต้องการ ดังนั้นจึงดูผลผลิตของหลักสูตรว่าตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดหรือไม่ ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 องค์ประกอบของกระบวนการจัดการศึกษา

การพัฒนาตนเอง

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 (2540 : 32) มาตรา 81 ได้กำหนดให้รัฐสนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศชาติและพัฒนาวิชาชีพครูและในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542 : 26) หมวด 7 มาตรา 52 กำหนดให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงโดยการกำกับ ประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา ให้ความร่วมมือ มีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ และในมาตรา 53 ได้กำหนดให้มีองค์กรวิชาชีพครูผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพในกำกับของกระทรวง มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการ

ปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา ให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ทั้งของรัฐและเอกชน ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด การจัดให้มีองค์กร วิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการ ในการออก และเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

จะเห็นได้ว่าจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิชาชีพครู สมกับที่เป็นวิชาชีพชั้นสูง จึงจำเป็นที่หวังได้ว่าในอนาคตอันใกล้นี้ วงการศึกษาจะดำรงไว้ซึ่งครูดี มีคุณภาพ ทรงคุณค่าจะเป็น แม่พิมพ์ และเป็นพลังในการหล่อหลอมและเสริมสร้างให้ผู้ที่จบการศึกษาแล้ว เป็นบุคคลที่มี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สังคมและประเทศชาติต้องการ เพื่อเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า เป็นกำลังสำคัญในการจรรโลง และพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนต่อไป

ความรู้ความสามารถของบุคลากรเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงคุณภาพของหน่วยงาน ถ้าครูมีความรู้ ความสามารถมาก นั่นก็หมายความว่า การเรียนการสอนหรือกระบวนการเรียนรู้ย่อมจะต้องมี ประสิทธิภาพ การเพิ่มพูนคุณภาพครู ระดับฝีมือครู เป็นการเพิ่มคุณภาพการศึกษา การเพิ่มพูน คุณภาพของบุคลากรก็เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงานเช่นเดียวกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2541 : 18) ดังนั้น นโยบายการผลิตและพัฒนาครูจึงเป็นสิ่งสำคัญ และมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้อง ดำเนินการ ดังคำกล่าวที่ว่า การปฏิรูปการศึกษาไม่มีวันสำเร็จ ถ้าไม่มีการปฏิรูปครูและบุคลากร ทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 4) ในระเบียบคุรุสภา ว่าด้วย จรรยาบรรณครู พุทธศักราช 2539 ข้อ 6 ระบุไว้ว่า ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้าน บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2540 : 13) โดยมีหลักการว่า สังคมและวิทยาการมีการพัฒนาและ เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ครูในฐานะผู้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงและแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต ซึ่งในเรื่องนี้สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2540 : 13-14) ได้อธิบายต่อไปว่า การพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ หมายถึง การใฝ่รู้ ศึกษาค้นคว้า ริเริ่มสร้างสรรค์ หาความรู้ใหม่ให้ทันสมัยทันเหตุการณ์ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้ง ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี สามารถพัฒนาบุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ได้

อาชีพครูเป็นการให้บริการทางการศึกษา ถือเป็นวิชาชีพ เพราะมีความรับผิดชอบสูงต่อ ประชาชนซึ่งเป็นลูกค้าหรือผู้รับบริการงานของครู ก่อให้เกิดผลทั้งทางตรงและทางอ้อมในทางความรู้ ความคิด ทักษะ นิสัย จริยธรรม และค่านิยมของผู้เรียน ครูได้ตระหนักถึงเรื่องนี้ จึงได้มีการพัฒนา อาชีพอย่างมีระบบตลอดมา เป็นต้นว่า กำหนดหลักสูตรการศึกษาอบรมผู้ที่เข้าสู่อาชีพอย่างเป็น ระบบ กำหนดมาตรฐานการคัดเลือกผู้ที่เข้าสู่อาชีพ การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้ที่จะ

ประกอบอาชีพ กำหนดมาตรฐานแห่งคุณภาพของการปฏิบัติงาน ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบอาชีพ (สมพงษ์ พลสมบูรณ์ และคณะ. 2542 : 63) จึงทำให้ครูสนใจที่จะพัฒนาตนเองมากขึ้น

ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ต้องเริ่มต้นในการค้นหาความจำเป็นในการพัฒนา ซึ่งต้องมองในองค์รวม ศึกษาปัจจัยทั้งจากภายในและภายนอกหน่วยงาน เน้นทิศทาง นโยบาย การบริหาร และความเปลี่ยนแปลง ศิริวรรณ ศิริอารยา (2544 : 9) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนา ว่าควรพัฒนา 3 ด้าน คือ

1. การฝึกอบรม ซึ่งเป็นการพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ
2. การพัฒนาผู้บริหาร เป็นการปรับปรุงผลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร และเปิดโอกาสให้มีความเติบโตและการพัฒนา
3. การบริหารสายอาชีพ สร้างความเชื่อมั่นว่าหน่วยงานมีผู้สืบสานการบริหารงานตามที่ต้องการ และผู้บริหารได้รับคำแนะนำ ชี้แนะ รวมทั้งช่วยเหลือให้ได้ใช้ศักยภาพและพัฒนาความสามารถของตน

ในทำนองเดียวกัน สมโภชน์ นพคุณ (2542 : 32) ได้อธิบายถึงการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีสมรรถนะและคุณภาพที่ต้องการ มี 4 ประการ ดังนี้

1. การฝึกอบรม เพิ่มทักษะและปรับทัศนคติของทรัพยากรบุคคลในการทำงาน
2. การพัฒนา เพิ่มความรู้ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหาในการทำงานปัจจุบันและอนาคต
3. การพัฒนาองค์การ การนำและปรับเปลี่ยนสิ่งต่างๆ ในองค์การเพื่อให้เกื้อหนุนการปฏิบัติงานของบุคคล และเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลขององค์การ
4. การพัฒนาอาชีพ ความพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะประสานให้ความต้องการของคนทำงานและของหน่วยงานสัมพันธ์เกื้อต่อกัน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2542 : 249) ได้พูดถึงการพัฒนาบุคลากรว่า ถ้าพิจารณาจากรากฐานของความมุ่งหมาย (Objective – based) แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน ได้แก่ การฝึกอบรมด้านเนื้อหาและวิธีการ หรือตามลำดับขั้น และการอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารและบริการ เป็นต้น
2. การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในวิชาชีพ เช่น การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มวิทยฐานะ การฝึกอบรมเพื่อความรู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น
3. การฝึกอบรมเพื่อแก้ปัญหาสำคัญทางการศึกษาของชาติ เช่น การอบรมเพื่อแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา อันเป็นผลมาจากการประเมินในระดับภูมิภาคหรือระดับชาติ การอบรมเพื่อผลักดันนโยบายทางการศึกษาที่สำคัญ เป็นต้น

การทำงานด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคล มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคล ดังนั้นจะต้องมุ่งมองที่เป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ โดยต้องไม่ยึดเพียงการฝึกอบรมเป็นหนทาง

เดียว จะต้องเปิดใจพร้อมที่จะแสวงหาหนทางอื่นๆ ที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้นด้วย (ถาณินทร์ อุดม และชุติมา หาญเผชิญ, 2541 : 8)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศรีสวัสดิ์ ศรีศรากร (2537 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาศิลปกรรม วิชาเอกออกแบบศิลปประยุกต์ คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ปีการศึกษา 2532-2534 เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านเนื้อหาวิชา ทักษะที่ส่งผลในการปฏิบัติงาน ปัญหาและความต้องการของผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่ผู้สำเร็จการศึกษามีสภาพปัญหาและความต้องการคล้ายคลึงกัน คือ ต้องการศึกษาค้นคว้าความรู้ และฝึกทักษะเพิ่มเติมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และวิทยาการสมัยใหม่ ตลอดจนการนำเนื้อหาความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมและความต้องการให้สถานที่ทำงานเล็งเห็นความสำคัญของงานที่ผู้สำเร็จการศึกษาได้ศึกษามา

สุริยา แก้วมณี (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาลัทธิไตรภาคสมัยบัวรัตนวิชาชีพอเนก (ปวท.) สาขาเทคนิคเขียนแบบวิศวกรรมเครื่องกล วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2536-2542 เพื่อศึกษาการนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาไปใช้งาน ความรู้และประสบการณ์ที่ต้องการเพิ่มเติม ปัญหาและอุปสรรคจากการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า ควรเพิ่มคาบเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ ส่วนวิชาเขียนแบบและออกแบบเครื่องกล 3 เนื้อหาวิชาสามารถนำไปใช้ในการทำงานได้มาก และรายวิชาที่เห็นว่ามีประโยชน์ต่อการทำงานและควรบรรจุเพิ่มเติมเข้าเป็นวิชาบังคับของหลักสูตร คือวิชาไมโครคอมพิวเตอร์ และการใช้คอมพิวเตอร์ในการเขียนแบบ และวิชาภาษาต่างประเทศ คือภาษาอังกฤษ และภาษาญี่ปุ่น สำหรับปัญหาและอุปสรรคจากการทำงาน 3 อันดับแรก ได้แก่ การฝึกงานเขียนแบบน้อยเกินไป เนื้อหาวิชาที่เรียนมาละเอียดไม่เพียงพอ และหนังสือค้นคว้าประกอบการทำงานมีน้อย

2. หัวหน้างานเห็นว่า คุณสมบัติและคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีระดับน้อย คือการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่วนความรู้และประสบการณ์ของผู้สำเร็จการศึกษายู่ในระดับน้อยที่สุด คือ เขียนแบบและออกแบบเครื่องกลทั่วไป และควรบรรจุวิชาไมโครคอมพิวเตอร์ และการใช้งานเพิ่มเติมเข้าไปในหลักสูตรเป็นอันดับแรก สำหรับปัญหาและอุปสรรค จากการดำเนินงานของผู้สำเร็จการศึกษา ได้แก่ เนื้อหาวิชาที่เรียนมาละเอียดไม่เพียงพอ การฝึกงานเขียนแบบน้อยเกินไป และความรู้ที่เรียนมาไม่ตรงกับงานจริง

กฤษดา ผ่องพิทยา (2537 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สอนที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยครู

พระนคร โดยประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้สอนที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์ โปเณรมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงใต้ ในทัศนะของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานเกี่ยวกับสมรรถภาพในด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านเจตคติ พบว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สอนที่สำเร็จการศึกษาตามทัศนะของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน ในสมรรถภาพด้านวิชาการ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู โดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดีในทุกด้านและทุกรายข้อ ส่วนสมรรถภาพด้านวิชาชีพโดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี นอกจากนี้ผลการปฏิบัติงานของผู้สอนผู้สอนที่สำเร็จการศึกษาในสมรรถภาพด้านวิชาชีพด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู ผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน มีทัศนะไม่แตกต่างกันในทุกด้านและทุกรายข้อ ส่วนสมรรถภาพด้านวิชาการ ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานมีทัศนคติแตกต่างกันในรายข้อ ส่วนความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานต่อการปฏิบัติงานของผู้สอนที่สำเร็จการศึกษาในสมรรถภาพด้านต่างๆ พบว่า ด้านวิชาการ ได้แก่ การสอนไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ทำให้การสอนขาดประสิทธิภาพด้านวิชาชีพ ได้แก่ การขาดความรู้ในการนำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และขาดทักษะความชำนาญในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ และการปฏิบัติงานช่างอุตสาหกรรม ด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ การแต่งตัวไม่เรียบร้อย การวางตัวไม่เหมาะสม ด้านมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ การไม่ค่อยปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นได้ยาก และด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู ได้แก่ การมีเจตคติต่อวิชาชีพไม่สูงเท่าที่ควร มีการโอนย้ายไปอยู่หน่วยงานอื่น

ทศพล ขำจิตรสุทธิ (2540 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : การศึกษาติดตามผล เพื่อทราบความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อลักษณะบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีข้อค้นพบที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกได้ 2 เรื่อง คือ

1. ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตภาครัฐต้องการบัณฑิตที่มีลักษณะ ดังนี้

1.1 ด้านความรู้ ต้องการบัณฑิตที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์

1.2 ด้านความสามารถ ต้องการบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถพิเศษด้านคอมพิวเตอร์เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ จิตวิทยาและการวิจัย

1.3 ด้านบุคลิกภาพ ต้องการบัณฑิตที่มีบุคลิกภาพด้านการมีมนุษยสัมพันธ์เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ มีความซื่อสัตย์สุจริต และการมีคุณธรรม

2. ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตภาคเอกชน ต้องการบัณฑิตที่มีลักษณะ ดังนี้

2.1 ด้านความรู้ ต้องการบัณฑิตที่มีความรู้ในการวิเคราะห์เหตุการณ์หรือปัญหาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ความสามารถเรียนรู้งานใหม่ได้เร็ว และความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์

2.2 ด้านความสามารถ ต้องการบัณฑิตที่มีความสามารถพิเศษเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ คอมพิวเตอร์และการบริหาร

2.3 ด้านบุคลิกภาพ ต้องการบัณฑิตที่มีความรับผิดชอบเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีมนุษยสัมพันธ์ดี

เบิร์ต (Baert. 1988) ได้วิจัยเรื่อง การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา สาขาอุตสาหกรรมศิลป์ ในระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาทั้งสองระดับมีความเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนว่า ควรมีการเปิดสอนคอมพิวเตอร์ด้วย นอกจากนี้ผู้สำเร็จการศึกษาทั้งสองระดับต่างมีความพอใจในงานที่ทำอยู่ และคิดว่าตนมีความสามารถเพียงพอที่จะทำงานต่อไปได้ และยังมีความเห็นว่า ควรมีการทำปริญญานิพนธ์เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาบัณฑิตศึกษา

กิบเนีย (Gibney. 1990) ได้ทำวิจัยเรื่อง การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาในโรงเรียนเตรียมอุดม ระหว่าง ค.ศ. 1994-1996 โดยวัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่องนี้ ต้องการที่จะสำรวจความพอใจของนักศึกษาที่เพิ่งจบการศึกษาไปจากโรงเรียนเตรียมอุดม ระหว่าง ค.ศ. 1994 - 1996 เพื่อสำรวจว่านักศึกษาที่จบการศึกษาได้ไปผจญกับโลกภายนอกอย่างไร ผลการศึกษาปรากฏว่านักศึกษาส่วนมากพอใจในบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียน พอใจประสบการณ์ในการเรียนการสอนในโรงเรียน ทั้งในด้านการสอนและการเอาใจใส่ของครู แต่นักศึกษาเห็นว่าโรงเรียนยังขาดการช่วยเหลือขาดการให้ความรู้หรือขาดแหล่งความรู้สำหรับผู้จบการศึกษาไปแล้ว

ลิน (Lin. 1997) ได้วิจัยเรื่อง การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาโปรแกรมพัฒนาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ระหว่างปี 1990-1994 ของมหาวิทยาลัยอเมริกา รัฐยูไนเต็ด เพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับการตัดสินใจและวางแผนการศึกษา ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่นักศึกษาได้ทำงานโดยได้รับค่าจ้าง และถูกจ้างในอาชีพที่แตกต่างในหน้าที่รายได้ทั่วไปและเงินเดือนเฉลี่ยสูงกว่าปีละ 40,000 ดอลลาร์ ผู้ที่จบส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าโปรแกรมพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ช่วยให้งานมีประสิทธิภาพสูง และมีคุณค่าต่อการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังยืนยันที่จะเลือกศึกษาโปรแกรมนี้หากกลับมาศึกษาอีก

พอร์เตอร์ (Porter. 1997) ได้วิจัยเรื่อง การติดตามผลโปรแกรมศึกษาศาสตร์ดุซก๊วบัณฑิตในการจัดการศึกษาที่สถาบันสารพัดช่างเวอร์จิเนีย และมหาวิทยาลัยแห่งรัฐ เพื่อตรวจสอบว่าโปรแกรมมีประสิทธิภาพหรือไม่ สำหรับผู้สำเร็จการศึกษา ในการทำงานด้านการบริการ และโปรแกรมจะช่วยให้มีความก้าวหน้าในอาชีพหรือไม่ ผลปรากฏว่า โปรแกรมมีประสิทธิภาพและชี้ให้เห็นว่าโปรแกรมนี้ช่วยทำให้มีวิสัยทัศน์กว้างขึ้น ยังให้ความรู้ที่ช่วยให้พวกเขาเป็นผู้เปลี่ยนแปลงในการบริหารการศึกษา ส่งเสริมให้มีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพ ส่วนผู้สำเร็จการศึกษายังไม่ได้รับความก้าวหน้าในอาชีพ มีความเห็นว่า วุฒิการศึกษาช่วยเหลือให้เขาเพิ่มพูนความรู้ในสาขาวิชาชีพ ภาควิชาการบริหารการศึกษากฎยกย่องเป็นอย่างสูง และถูกอ้างอิงว่าเป็นผู้สร้างแนวโน้มทางการศึกษา

เจเกอร์ (Jaeger. 1998) ได้วิจัยเรื่อง การติดตามผลและเปรียบเทียบการยอมรับของนักศึกษาที่จบระดับมหาวิทยาลัยด้านการตลาด การจัดการและการค้าปลีก ที่จบตั้งแต่ปี 1985 ถึง 1995 เพื่อตรวจสอบว่ามหาวิทยาลัยได้บรรลุถึงจุดประสงค์ด้านการศึกษาและอาชีพได้ดีเพียงใด

การค้นพบที่สำคัญก็คือ ส่วนใหญ่ของนักศึกษาทั้ง 3 โปรแกรม ให้คำตอบที่คล้ายๆ กัน เป็นการสนับสนุนสมมติฐานที่ว่า อาจมีความแตกต่างเพียงเล็กน้อย หรือไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ผู้ตอบส่วนใหญ่ทั้ง 3 โปรแกรม ให้คะแนนในทางบวกต่อคุณภาพการสอน แต่ระบุความไม่พอใจที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในระหว่างการเรียนรู้ ผู้ตอบส่วนใหญ่เห็นความสำคัญในเรื่องการฝึกงานที่มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการติดตามผลบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีการดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา ระดับปริญญาเอก และระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 806 คน จำแนกเป็นระดับปริญญาเอก 43 คน และระดับปริญญาโท 753 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา ระดับปริญญาเอก รุ่นที่ 1 ถึง รุ่นที่ 4 จำนวน 43 คน และระดับปริญญาโท ภาคปกติ รุ่นที่ 20 – รุ่นที่ 24 จำนวน 102 คน ภาคพิเศษ รุ่นที่ 5 – รุ่นที่ 10 จำนวน 129 คน และภาคพิเศษ มศว องค์กรฯ รุ่นที่ 1 จำนวน 33 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 307 คน

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการทำงาน และการพัฒนาตนเองของบัณฑิตหลังจากสำเร็จการศึกษา แบบสอบถามชุดนี้แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา อายุ เพศ หน่วยงานที่สังกัด ประเภทของหลักสูตร ตำแหน่งงานปัจจุบัน และการศึกษาต่อหลังจากจบปริญญาโท ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และเติมคำลงในช่องว่าง

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน และการพัฒนาตนเองของบัณฑิต หลังจากจบการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ของลิเคอร์ท์ (Likert five rating scale) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามประมาณค่าความคิดเห็นของข้อความที่ถาม ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	มีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน / มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด
มาก	หมายถึง	มีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน / มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก
ปานกลาง	หมายถึง	มีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน / มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับปานกลาง
น้อย	หมายถึง	มีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน / มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	มีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน / มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ในการแปลความหมายความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน และการพัฒนาตนเองของบัณฑิต หลังจากจบการศึกษา ใช้เกณฑ์แปลความหมายคะแนนของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2538 : 9) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง	มีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน / มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง	มีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน / มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง	มีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน / มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	มีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน / มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	มีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน / มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะสำหรับภาควิชาการบริหารการศึกษา ในการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาเอกและปริญญาโท โดยสอบถามเกี่ยวกับ

- 3.1 การผลิตบัณฑิตระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก
- 3.2 การเรียนการสอน
- 3.3 กิจกรรมของภาควิชาการบริหารการศึกษา
- 3.4 อาจารย์
- 3.5 อื่นๆ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลการผลิตบัณฑิต นำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. กำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม ในการวิจัยครั้งนี้ใช้มาตราวัดความคิดเห็นตามแนวทางของลิเคิร์ต (Likert's scale) ซึ่งมีระดับการประเมิน 5 ระดับ
3. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะ ตัวแปรที่ศึกษา และเรื่องที่จะศึกษา ซึ่งประกอบด้วยการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน การพัฒนาตนเอง และข้อเสนอแนะของบัณฑิตเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาโท หรือระดับปริญญาเอก การเรียนการสอน กิจกรรมของภาควิชาการบริหารการศึกษา อาจารย์ และอื่นๆ
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ของภาควิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 4 คน พิจารณาความตรงด้านเนื้อหา ความเหมาะสม และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ดำเนินการโดยมีขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. สัมภาษณ์ ที่อยู่ หรือสถานที่ทำงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา ระดับปริญญาเอก และระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากเอกสารทะเบียนของภาควิชาการบริหารการศึกษา
2. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา ระดับปริญญาเอก และระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
3. ส่งแบบสอบถามถึงบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ โดยอำนวยความสะดวกด้วยการจำหน่ายของสำหรับส่งคืน พร้อมติดแสตมป์ให้เรียบร้อย

4. ติดตามและทวงถามแบบสอบถาม ชุดที่ยังไม่ส่งกลับคืนมาตามระยะเวลาที่กำหนด
ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น จำนวน 307 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา
จำนวน 214 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 70

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามผลบัณฑิต ดำเนินการดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา มาตรวจความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม คัดเลือก
ไว้เฉพาะแบบสอบถามที่มีข้อมูลครบสมบูรณ์ ได้จำนวนทั้งสิ้น 193 ฉบับ
2. นำแบบสอบถามที่มีข้อมูลครบสมบูรณ์ มาจัดระเบียบข้อมูล ลงรหัส
3. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ได้แก่ วุฒิการศึกษา อายุ
เพศ หน่วยงานที่สังกัด ประเภทของหลักสูตร ตำแหน่งงานปัจจุบัน และการศึกษาต่อหลังจากจบ
ปริญญาโท โดยหาค่าความถี่และร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย
4. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน และการพัฒนาตนเอง
ของบัณฑิต หลังจากจบการศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
เป็นรายข้อ รายด้าน และโดยรวม แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย
5. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิต เกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน
และการพัฒนาตนเอง หลังจากสำเร็จการศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา เพศ และประเภทของ
หลักสูตร วิเคราะห์โดยหาค่า t - test
6. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิต เกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน
และการพัฒนาตนเอง หลังจากสำเร็จการศึกษา จำแนกตามอายุ และหน่วยงานที่สังกัด วิเคราะห์
โดยหาค่า F - test
7. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามปลายเปิดที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนอแนะ สำหรับภาควิชาการ
บริหารการศึกษา ในการผลิตบัณฑิต ระดับปริญญาเอก และระดับปริญญาโท โดยนำมาจัดกลุ่ม
ของคำตอบ และเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป
SPSS / PC⁺

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. ค่าเฉลี่ย (mean)
2. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ตามสมมุติฐาน โดยใช้ t – test และ F – test
4. ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) สำหรับหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องการติดตามผลบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย	
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา	t - distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา	F- distribution
df	แทน	ระดับขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)	
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)	
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)	
*	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05	

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา อายุ เพศ หน่วยงานที่สังกัด ประเภทของหลักสูตร ตำแหน่งงานปัจจุบัน และการศึกษาต่อหลังจากจบปริญญาโท โดยวิเคราะห์หาค่าความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน และการพัฒนาตนเอง ของบัณฑิต หลักจากจบการศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ รายด้าน และโดยรวม

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเอง หลังจากสำเร็จการศึกษา เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยหาค่า t - test และค่า F - test

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามปลายเปิดที่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะสำหรับภาควิชาการบริหารการศึกษา ในการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาเอกและปริญญาโท โดยนำมาจัดกลุ่มของคำถาม และจัดเรียงตามลำดับความถี่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแบบสอบถาม โดยใช้การคำนวณค่าความถี่ และค่าร้อยละ ผลปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตัวแปร วุฒิการศึกษา อายุ เพศ หน่วยงานที่สังกัด ประเภทของหลักสูตร ตำแหน่งในปัจจุบัน และการศึกษาต่อหลังจากจบปริญญาโท

	ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวนทั้งหมด	(193)	100.00
1	วุฒិการศึกษา		
	1.1 ระดับปริญญาเอก	25	13.0
	1.2 ระดับปริญญาโท	168	87.0
2	อายุ		
	2.1 ต่ำกว่า 35 ปี	6	3.1
	2.2 36 – 45 ปี	70	36.3
	2.3 46 – 55 ปี	101	52.3
	2.4 สูงกว่า 55 ปี	16	8.3
3	เพศ		
	3.1 ชาย	109	56.5
	3.2 หญิง	84	43.5
4	หน่วยงานที่สังกัด		
	4.1 ราชการ	150	77.7
	4.2 เอกชน	40	20.7
	4.3 ธุรกิจส่วนตัว	3	1.6
5	ประเภทของหลักสูตร		
	5.1 ภาคปกติ	73	37.9
	5.2 ภาคพิเศษ	120	62.1
6	ตำแหน่งในปัจจุบัน		
	6.1 ผู้บริหาร	125	64.8
	6.1.1 ครูใหญ่, อาจารย์ใหญ่	45	23.3
	6.1.2 ผู้อำนวยการ	20	10.4

ตาราง 2 (ต่อ)

	ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
	6.1.3 ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้างาน ผู้จัดการโรงเรียน	60	31.1
	6.2 ศึกษานิเทศก์	7	4.0
	6.3 ครู	27	14.0
	6.4 ข้าราชการทั่วไป	24	12.4
	6.5 ข้าราชการเกษียณ	2	1.0
	6.6 ไม่ตอบ	8	4.1
7	การศึกษาต่อหลังจากจบปริญญาโท	(168)	100
	7.1 ศึกษาต่อ	12	7.1
	7.2 ไม่ศึกษาต่อ	131	78.0
	7.3 ไม่ตอบ	25	14.9

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นบัณฑิตที่เรียนหลักสูตรภาคปกติ จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 37.9 และเรียนภาคพิเศษ จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 62.1 จบการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 และระดับปริญญาโท จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 87.0 เมื่อพิจารณาตามเพศพบว่าเป็นบัณฑิตเพศชาย จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 56.5 และเป็นบัณฑิตเพศหญิง จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 43.5 เป็นบัณฑิตที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 มีอายุระหว่าง 36 – 45 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 36.3 มีอายุระหว่าง 46 – 55 ปี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 52.3 และมีอายุสูงกว่า 55 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3

เมื่อพิจารณาตามหน่วยงานที่สังกัดพบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการ จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 77.7 ปฏิบัติงานในหน่วยงานเอกชน จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7 และปฏิบัติงานในหน่วยงานธุรกิจส่วนตัว จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 เมื่อพิจารณาจากการดำรงตำแหน่งปัจจุบันพบว่า ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 64.8 จำแนกเป็นครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 ดำรงตำแหน่งช่วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างาน และผู้จัดการโรงเรียน จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1 ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4 เป็นครู จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 เป็นข้าราชการทั่วไป จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4 เป็นข้าราชการเกษียณ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 และไม่ตอบมีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1

เมื่อพิจารณาการศึกษาต่อของบัณฑิตระดับปริญญาโท หลังจากจบการศึกษาระดับปริญญาโทแล้ว ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ พบว่าศึกษาต่อจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1 ไม่ได้ศึกษาต่อจำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 78.0 และไม่ตอบจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 14.9

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน และการพัฒนาตนเองของบัณฑิตหลังจากสำเร็จการศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อ รายด้าน และโดยรวม ผลปรากฏดังตาราง 3 ถึงตาราง 4

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของบัณฑิตวิชาเอก การบริหารการศึกษา หลังจากสำเร็จการศึกษา ด้านการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน เป็นรายข้อ และโดยรวม

การนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน	ระดับความคิดเห็น		
	($\bar{X}$)	SD	ความหมาย
1 การใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ	4.49	0.54	มาก
2 การวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน	4.51	0.53	มากที่สุด
3 การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ	4.23	0.60	มาก
4 การเป็นผู้นำที่ดี	4.45	0.61	มาก
5 การเป็นผู้ตามที่ดี	4.22	0.65	มาก
6 การประยุกต์ใช้ทฤษฎี หลักการบริหารในการปฏิบัติงาน	4.34	0.61	มาก
7 การนำผลการวิจัยหรือหลักการวิจัยไปใช้แก้ปัญหาในการทำงาน	3.89	0.78	มาก
8 การจัดการความขัดแย้งภายในหน่วยงาน	3.92	0.75	มาก
9 การใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ในการทำงาน	3.92	0.71	มาก
10 การส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรในหน่วยงานผลิตผลงานทางวิชาการ (งานวิจัย ตำรา บทความ)	3.82	0.92	มาก
11 การเป็นที่ปรึกษาหรือให้คำแนะนำแก่เพื่อนร่วมงาน	4.44	0.58	มาก
12 การเป็นตัวอย่างที่ดีของผู้ร่วมงาน	4.54	0.57	มากที่สุด
13 การมีส่วนร่วมพัฒนาสังคมและชุมชน	4.24	0.71	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

การนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน	ระดับความคิดเห็น		
	($\bar{X}$)	SD	ความหมาย
14 การจัดองค์การ หรือหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ	4.25	0.67	มาก
15 การใช้หลักการ กระบวนการ ในการตัดสินใจ	4.38	0.61	มาก
16 การพัฒนางานให้เกิดความก้าวหน้า	4.46	0.58	มาก
รวม	4.26	0.40	มาก

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า บัณฑิตวิชาเอกการบริหารการศึกษา ได้มีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าบัณฑิตมีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X}$ = 3.82 ถึง $\bar{X}$ = 4.49) ยกเว้นข้อที่เกี่ยวกับการเป็นตัวอย่งที่ดีของเพื่อนร่วมงานและการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอน บัณฑิตมีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.54 และ $\bar{X}$ = 4.51 ตามลำดับ)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของบัณฑิตวิชาเอกการบริหารการศึกษา หลังจากสำเร็จการศึกษาไปแล้วด้านการพัฒนาตนเองเป็นรายข้อ และโดยรวม

การพัฒนาตนเอง	ระดับความคิดเห็น		
	($\bar{X}$)	SD	ความหมาย
1 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.39	0.59	มาก
2 การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ	4.46	0.58	มากที่สุด
3 ความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน	4.39	0.61	มาก
4 การปรับปรุงบุคลิกภาพให้ดีขึ้น	4.52	0.60	มากที่สุด
5 การมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน	4.51	0.56	มากที่สุด
6 การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	4.39	0.57	มาก
7 การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	4.55	0.55	มากที่สุด
8 การแสวงหาความรู้ใหม่ๆ	4.52	0.55	มากที่สุด
9 การมีคุณธรรมและจริยธรรม	4.66	0.53	มากที่สุด

ตาราง 4 (ต่อ)

การพัฒนาตนเอง	ระดับความคิดเห็น		
	($\bar{X}$)	SD	ความหมาย
10 การสร้างความมั่นใจให้แก่ตนเอง ในการปฏิบัติงาน	4.58	0.59	มากที่สุด
11 การผลิตตำรา เอกสาร หรือบทความ	3.51	0.92	มาก
12 การผลิตงานวิจัย	3.07	1.16	ปานกลาง
13 การสร้างวินัยในการทำงาน	4.83	0.39	มากที่สุด
14 ท่านมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นมหาบัณฑิต หรือดุษฎีบัณฑิต จากสถาบันนี้	4.46	0.60	มากที่สุด
รวม	4.35	0.39	มาก

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าบัณฑิตวิชาเอกการบริหารการศึกษา ได้มีการพัฒนาตนเองหลังจากที่จบการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าบัณฑิตมีการพัฒนาตนเองหลังจากจบการศึกษาไปแล้วอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นข้อที่เกี่ยวกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การผลิตตำรา เอกสาร หรือบทความ บัณฑิตมีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$ $\bar{X} = 4.39$ $\bar{X} = 4.39$ และ $\bar{X} = 3.51$ ตามลำดับ) และข้อที่เกี่ยวกับการผลิตงานวิจัย บัณฑิตมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$) ข้อที่บัณฑิตมีความเห็นว่าการพัฒนาตนเองมากกว่าข้ออื่นๆ ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การสร้างวินัยในการทำงาน ($\bar{X} = 4.83$) ส่วนข้อที่บัณฑิตมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาตนเองน้อยกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ การผลิตงานวิจัย ($\bar{X} = 3.07$)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเองหลังจากสำเร็จการศึกษา เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ตั้งไว้โดยหาค่า t -test และ F -test ผลปรากฏดังตาราง 5 ถึงตาราง 9

ตาราง 5 เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเอง หลังจากสำเร็จการศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา

รายการประเมิน	ปริญญาเอก		ปริญญาโท		t
	($\bar{X}$)	SD	($\bar{X}$)	SD	
1 การนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน	4.3275	0.465	4.2251	0.390	0.96
2 การพัฒนาตนเอง	4.3748	0.396	4.3292	0.388	1.74

จากตาราง 5 แสดงว่าบัณฑิตระดับปริญญาเอกและบัณฑิตระดับปริญญาโท มีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและมีการพัฒนาตนเอง หลังจากสำเร็จการศึกษาไม่แตกต่างกัน

ตาราง 6 เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเอง หลังจากสำเร็จการศึกษา จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน		df	SS	MS	F
1. การนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน					
ระหว่างกลุ่ม		3	0.2927	0.0976	0.6041
ภายในกลุ่ม		186	30.0366	0.1615	
รวม		189	30.3293		
2. การพัฒนาตนเอง					
ระหว่างกลุ่ม		3	0.3793	0.1264	0.8230
ภายในกลุ่ม		187	28.7278	0.1536	
รวม		190	29.1071		

จากตาราง 6 แสดงว่าบัณฑิตที่มีอายุแตกต่างกันมีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและมีการพัฒนาตนเอง หลังจากสำเร็จการศึกษา รายด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 7 เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเอง หลังจากสำเร็จการศึกษา จำแนกตามเพศ

รายการประเมิน		เพศชาย		เพศหญิง		t
		($\bar{X}$)	SD	($\bar{X}$)	SD	
1	การนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน	4.2944	0.391	4.2063	0.409	1.51
2	การพัฒนาตนเอง	4.3748	0.391	4.3127	0.392	1.09

จากตาราง 7 แสดงว่าบัณฑิตเพศชายและเพศหญิง มีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและมีการพัฒนาตนเองหลังจากสำเร็จการศึกษาไม่แตกต่างกัน

ตาราง 8 เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเองหลังจากสำเร็จการศึกษา จำแนกตามประเภทของหลักสูตร

รายการประเมิน		ภาคปกติ		ภาคพิเศษ		t
		($\bar{X}$)	SD	($\bar{X}$)	SD	
1	การนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน	4.1835	0.427	4.2696	0.374	1.28
2	การพัฒนาตนเอง	4.2438	0.462	4.3619	0.353	1.57

จากตาราง 8 แสดงว่าบัณฑิตภาคปกติและภาคพิเศษมีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเองหลังจากสำเร็จการศึกษาไปแล้วไม่แตกต่างกัน

ตาราง 9 เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเอง หลังจากสำเร็จการศึกษา จำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด

แหล่งความแปรปรวน		df	SS	MS	F
1.	การนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน	2	0.4837	0.2418	1.5079
	ระหว่างกลุ่ม	186	29.8319	0.1604	
	ภายในกลุ่ม	188	30.3150		
2.	การพัฒนาตนเอง				
	ระหว่างกลุ่ม	2	0.7651	0.3826	2.5320
	ภายในกลุ่ม	187	28.2546	0.1511	
		188	29.0198		

จากตาราง 9 แสดงว่า บัณฑิตที่สังกัดหน่วยงานที่แตกต่างกันมีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและมีการพัฒนาตนเอง หลังจากสำเร็จการศึกษา รายด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามปลายเปิดที่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะสำหรับภาควิชาการบริหารการศึกษา ในการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาเอกและปริญญาโท โดยนำมาจัดกลุ่มของคำตอบและจัดเรียงตามลำดับความถี่ ผลปรากฏดังนี้

ข้อเสนอแนะของบัณฑิตระดับปริญญาเอก

1. การผลิตบัณฑิตระดับปริญญาเอก

- 1.1 ควรรักษาคุณภาพมาตรฐานการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาเอกเอาไว้ และควรเพิ่มจำนวนการผลิตบัณฑิตให้มากขึ้น
- 1.2 การรับนิสิตระดับปริญญาเอกควรพิจารณาศิษย์ มศว ก่อนสถาบันอื่น
- 1.3 ควรขยายสาขาไปเปิดเป็นวิทยาเขตในต่างจังหวัด โดยร่วมมือกับท้องถิ่น
- 1.4 ควรคัดเลือกผู้เรียนที่มีความพร้อมเข้าเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดคุณภาพในการเรียนการสอนมากขึ้น
- 1.5 ควรเปิดสอนหลักสูตรปริญญาเอกภาคพิเศษด้วย
- 1.6 ควรรับนิสิตเข้าเรียนจากทุกสาขาวิชา
- 1.7 ควรผลิตบัณฑิตให้มีความตระหนักในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่วนรวม
- 1.8 ควรเพิ่มวิชาเลือกด้านการบริหารการศึกษาให้มากขึ้น

2. การเรียนการสอน

- 2.1 ควรเน้นให้นิสิตศึกษาค้นคว้า คิด วิเคราะห์ อภิปราย เพื่อพัฒนาศักยภาพอย่างกว้างขวาง
- 2.2 ควรปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการสอนให้มีคุณภาพอยู่เสมอ
- 2.3 ควรจัดให้มีการศึกษาดูงานเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นิสิต
- 2.4 ควรสอนด้วยวิธีสัมมนา (Brain storming) เพื่อช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิตได้มากขึ้น
- 2.5 ควรจัดให้มีการศึกษาดูงานต่างประเทศ
- 2.6 ควรบูรณาการการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง
- 2.7 ควรเชื่อมโยงหลักการทฤษฎีกับการปฏิบัติ รวมทั้งสถานการณ์ปัจจุบันให้กลมกลืนกัน
- 2.8 ควรจัดการเรียนการสอนด้วยภาษาอังกฤษอย่างน้อย 1 รายวิชา
- 2.9 ควรเสริมสร้างความรู้ด้าน Computer หรือภาษาอังกฤษให้นิสิต
- 2.10 ควรสร้าง Team Work หรือสร้างประสิทธิภาพการเรียนการสอน

3. กิจกรรมของภาควิชาการบริหารการศึกษา

- 3.1 ควรจัดทัศนศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการให้แก่นิสิต
- 3.2 ควรจัดกิจกรรมทางวิชาการเสนอแนวทางแก้ปัญหาทางด้านการศึกษาแก่
สาธารณชน
- 3.3 ควรจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครู อาจารย์ และนิสิตทุกรุ่น
- 3.4 ควรสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการและเผยแพร่สู่สาธารณชนอย่างกว้างขวาง
- 3.5 ควรสร้างงานวิจัยในระดับต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม
- 3.6 ควรจัดกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย
- 3.7 ควรให้นิสิตทำงานวิจัยเพราะช่วยเสริมสร้างการคิดและการพัฒนาตนเองของนิสิต
ได้มาก

4. อาจารย์

- 4.1 ควรสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษาและสถานศึกษา และควรเชิญ
อาจารย์ที่เกษียณอายุราชการแล้วมาเป็นอาจารย์สอนพิเศษ
- 4.2 ควรเพิ่มจำนวนอาจารย์ประจำให้เพียงพอ
- 4.3 อาจารย์ควรพัฒนาตนเองอย่างไม่หยุดยั้ง และมีผลงานต่อเนื่อง
- 4.4 อาจารย์ที่สอนระดับปริญญาเอกควรจบปริญญาเอก และควรมีตำแหน่งทางวิชาการ
- 4.5 อาจารย์ควรเอาใจใส่เพื่อช่วยให้นิสิตจบเร็วขึ้น
- 4.6 อาจารย์ควรให้เกียรตินิสิต และเอาใจใส่ในการตอบปัญหาแก่นิสิต

5. อื่นๆ

- 5.1 ควรเพิ่มสื่อต่างๆ และเอกสารการค้นคว้าให้มากขึ้น
- 5.2 ควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้บริหาร บัณฑิตที่จบแล้วควร
รับผิดชอบต่อสังคม และมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นนิสิต มศว
- 5.3 ควรปรับปรุงอาคารสถานที่เรียนให้เหมาะสม

ข้อเสนอแนะของบัณฑิตระดับปริญญาโท

บัณฑิตระดับปริญญาโท มีข้อเสนอแนะสำหรับภาควิชาการบริหารการศึกษา ดังนี้

1. การผลิตบัณฑิต

- 1.1 ควรผลิตบัณฑิตอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ
- 1.2 ควรผลิตบัณฑิตระดับปริญญาโท โดยรับจำนวนเพิ่มมากขึ้น
- 1.3 ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรด้านอื่นๆ เข้ามาศึกษา และเพิ่มจำนวนการรับให้มากขึ้น
- 1.4 ควรขยายวิทยาเขตสู่ภูมิภาค โดยร่วมมือกับสถาบันราชภัฏหรือสถานศึกษาในท้องถิ่น

- 1.5 ควรคัดเลือกเฉพาะผู้บริหารเข้าศึกษา
 - 1.6 การรับนิสิตควรดูความเหมาะสมของจำนวนอาจารย์ เพื่อรักษาคุณภาพ
 - 1.7 การศึกษาระดับปริญญาโท ควรให้นิสิตมีโอกาสเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างการทำวิจัยกับการสอบประมวลความรู้
 - 1.8 เกณฑ์การคัดเลือกเข้าศึกษาต่อควรใช้เกณฑ์ด้านความรู้และด้านประสบการณ์ อัตราส่วน 50 : 50 เพื่อให้นิสิตที่มีความพร้อมที่จะเรียน
 - 1.9 การคัดเลือกเข้าเรียนควรสอบข้อเขียนและสอบสัมภาษณ์
 - 1.10 ควรร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ
2. การเรียนการสอน
- 2.1 ควรใช้กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย ให้นิสิตคิดเป็น แสดงความคิดเห็นได้ เป็นผู้นำและสร้างความรู้ใหม่ๆ ได้
 - 2.2 ควรปรับปรุงวิธีการทำปริญญานิพนธ์ โดยกำหนดเป็นแผนควบคุมกำกับ
 - 2.3 ควรเน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ให้มากขึ้น
 - 2.4 ควรเพิ่มวิชาการวิจัยทางการศึกษาทั้งภาคปกติและภาคพิเศษและให้ทำงานวิจัยจริง
 - 2.5 ควรจัดให้มีการศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน
 - 2.6 ควรเพิ่มเนื้อหาให้มากขึ้น ให้ผู้เรียนเลือกได้อย่างหลากหลาย
 - 2.7 ควรฝึกปฏิบัติจริงมากกว่าการเรียนการสอนในชั้นเรียน หรือพาไปศึกษานอกสถานที่
 - 2.8 ควรเพิ่มวิธีสอนที่หลากหลายหลาย เช่น จำลองทฤษฎีมาปรับใช้
 - 2.9 ควรให้นิสิตทำงานวิจัยเชิงคุณภาพมากกว่าการวิจัยเชิงสำรวจ
 - 2.10 ควรตั้งจุดมุ่งหมายให้นิสิตเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
 - 2.11 ควรใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ
 - 2.12 ควรแบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้า แลกเปลี่ยน เรียนรู้ และแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ
 - 2.13 การวัดผลควรวัดจากความสามารถในการรับรู้ การคิดที่แท้จริง ไม่ควรคำนึงถึงความหนาบางของงานมาวัด
 - 2.14 ควรมีการเรียนด้วยภาษาอังกฤษทั้งระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอก
 - 2.15 ควรเชิญอาจารย์จากต่างประเทศมาบรรยายความรู้ให้นิสิตบ้าง
 - 2.16 ควรเน้นการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาให้มากขึ้น
 - 2.17 ภาคพิเศษควรทำวิจัยด้วย
 - 2.18 การให้งานนิสิตไม่ควรซ้ำกับปีที่ผ่านมา เพื่อป้องกันการคัดลอก
 - 2.19 ควรให้นิสิตมีอิสระในการทำวิจัย ไม่ควรทำตามอาจารย์คิด
 - 2.20 ควรมีการสอนทางไกล โดยจัดชุดวิชาให้เรียน และพบอาจารย์เป็นคราวๆ
 - 2.21 ควรมีการเข้าค่ายปัจเจกนิเทศ

- 2.22 ควรมีการเข้าค่ายเพื่อทำวิจัย
- 2.23 ควรเพิ่มปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มให้เข้มแข็ง
- 2.24 ควรฝึกเทคนิคการพูดให้กับนิสิต
- 2.25 บางวิชาควรจัดอาจารย์สอน 2 คน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ยิ่งขึ้น
- 3. กิจกรรมของภาควิชาการบริหารการศึกษา
 - 3.1 ควรมีกิจกรรมขยายเครือข่ายให้นักบริหารรุ่นใหม่ได้พบปะรุ่นเก่าทุกรุ่น
 - 3.2 ควรเผยแพร่กิจกรรมของภาควิชาให้หน่วยงานภายใน / นอก และศิษย์เก่าทุกระยะ ได้รับทราบด้วย
 - 3.3 ควรจัดกิจกรรมทางวิชาการ เช่น สัมมนา ร่วมกับสถาบันต่างๆ เพื่อเป็นผู้นำศาสตร์ทางการบริหารการศึกษา
 - 3.4 ควรจัดกิจกรรมของภาควิชาให้มากขึ้น และจัดอย่างต่อเนื่อง
 - 3.5 ควรมีกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิตทุกรุ่น
 - 3.6 ควรใช้การสัมมนากับการวิเคราะห์เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาภาควิชา
 - 3.7 ควรจัดให้มีการศึกษาดูงานต่างประเทศ
 - 3.8 ควรเผยแพร่กิจกรรมของภาควิชาไปยังมหาวิทยาลัยต่างๆ
 - 3.9 ควรเน้นความผูกพัน เชิดชูสถาบัน
 - 3.10 ควรจัดกิจกรรมยกย่องบัณฑิตที่จบแล้ว เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
 - 3.11 ควรปรับปรุงแก้ไขสาเหตุที่นิสิตภาคปกติเรียนไม่จบ เพื่อให้เรียนจบทุกคน
 - 3.12 ควรจัดศึกษาดูงานในหน่วยงานหรือบุคคลที่ประสบผลสำเร็จทางการบริหารทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
 - 3.13 ควรจัดศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ
 - 3.14 ควรมีกิจกรรมร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม
 - 3.15 ควรจัดสัมมนาบัณฑิตร่วมกับสถาบันอื่นๆ
 - 3.16 ควรมีกิจกรรมหลากหลายเป็นสากลมากขึ้น
 - 3.17 ควรเพิ่มกิจกรรมการพัฒนาวิสัยทัศน์แก่นิสิต
 - 3.18 ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียนของภาค
 - 3.19 ภาควิชาควรบริหารงานของภาคให้เป็นแบบอย่างแก่นิสิต
 - 3.20 ควรจัดบริการให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักเรียน / สถานศึกษา
 - 3.21 ควรพัฒนากิจกรรมของภาควิชาให้มากขึ้น
 - 3.22 นิสิตควรให้ความสำคัญต่อกิจกรรมของภาควิชาที่จัดขึ้น
 - 3.23 ควรจัดสัมมนาวิชาการระดับนานาชาติกับประเทศเพื่อนบ้าน

4. อาจารย์

- 4.1 จำนวนอาจารย์น้อยไป ควรสรรหาเพิ่มขึ้น
- 4.2 ควรเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จมาเป็นอาจารย์พิเศษ
- 4.3 ควรให้เวลาปรึกษาการทำปริญญานิพนธ์กับนิสิตมากขึ้น
- 4.4 การสรรหาอาจารย์ควรพิจารณาทั้งคุณวุฒิและความเหมาะสมด้านอื่นๆ ด้วย
- 4.5 อาจารย์ควรมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น ภาพลักษณ์ไม่ปรองดองกัน
- 4.6 อาจารย์ไม่ควรเคร่งครัดในเรื่องที่ไม่ควรเคร่งครัด ควรปฏิบัติ/พูดต่อนิสิตให้เหมาะสม
- 4.7 อาจารย์ควรเป็นตัวอย่างและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นิสิต
- 4.8 อาจารย์ควรรู้เท่าทันองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น
- 4.9 อาจารย์ควรทำงานวิจัยควบคู่ไปด้วย
- 4.10 ควรเชิญอาจารย์ที่เกษียณอายุราชการแล้วมาสอนด้วย
- 4.11 อาจารย์ควรปรับปรุงวิธีสอนให้ดีขึ้น
- 4.12 อาจารย์ควรเตรียมการสอน และไม่มีอคติ
- 4.13 อาจารย์ควรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 4.14 อาจารย์ควรมีผลงานทางวิชาการหรือมีงานวิจัย
- 4.15 อาจารย์ไม่ควรมัวแต่ตาสง ควรมีเมตตาธรรม
- 4.16 อาจารย์ควรเป็นแบบอย่างแก่นิสิตทุกด้าน
- 4.17 อาจารย์ควรให้เวลาแก่นิสิตในการทำวิจัยให้มากขึ้น
- 4.18 อาจารย์ควรมีความรู้เชี่ยวชาญในวิชาที่สอน
- 4.19 ควรมีเครือข่ายกับสถาบันอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนอาจารย์

5. อื่นๆ

- 5.1 ควรให้นิสิตมีความภาคภูมิใจที่เป็นศิษย์ มศว
- 5.2 ควรเผยแพร่ผลงานวิชาการแก่ศิษย์เก่า / นิสิตทุกคน
- 5.3 ควรปรับปรุงการประเมินผลให้มีคุณภาพเพียงพอ
- 5.4 ภาควิชาควรเป็นองค์กรที่เข้มแข็ง เป็นที่พึ่งของ มศว ได้
- 5.5 ควรพิจารณาการสอบ Comprehensive ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่
- 5.6 คณะกรรมการนิสิตฯ ควรจัดกิจกรรมสัมพันธ์ ปีละ 1 ครั้ง
- 5.7 ควรปรับปรุงอาคาร / สถานที่ / ที่จอดรถ ให้เหมาะสม
- 5.8 ควรเพิ่มเครื่องอำนวยความสะดวกวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ
- 5.9 ควรปรับปรุงการบริการและการประชาสัมพันธ์ให้ดีขึ้น
- 5.10 ผู้เรียนจบปริญญาโท ควรได้รับใบประกอบวิชาชีพผู้บริหารด้วย
- 5.11 ควรจัดบริการให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักเรียน / สถานศึกษา

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้กล่าวถึงสาระสำคัญของการวิจัยโดยสรุปผลการวิจัยทั้งหมดพร้อมทั้งการอภิปรายข้อเสนอแนะจากการวิจัยและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อติดตามผลการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา ระดับปริญญาเอกและระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะในการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตฯ เกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน และ การพัฒนาตนเองของบัณฑิตหลังจากสำเร็จการศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตฯ เกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน หลังจากสำเร็จการศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา อายุ เพศ หน่วยงานที่สังกัดและประเภทของ หลักสูตรที่แตกต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตฯ เกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง หลังจากสำเร็จ การศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา อายุ เพศ หน่วยงานที่สังกัดและประเภทของหลักสูตรที่ แตกต่างกัน
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของบัณฑิตเกี่ยวกับภาควิชาการบริหารการศึกษาในเรื่องการ ผลิตบัณฑิต การเรียนการสอน กิจกรรมของภาควิชา อาจารย์ และอื่นๆ

สมมุติฐานการวิจัย

1. บัณฑิตที่มีวุฒิการศึกษา อายุ เพศ หน่วยงานที่สังกัด และประเภทของหลักสูตร แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษา แตกต่างกัน
2. บัณฑิตที่มีวุฒิการศึกษา อายุ เพศ หน่วยงานที่สังกัด และประเภทของหลักสูตร แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง หลังจากสำเร็จการศึกษาแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษานักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา ระดับปริญญาเอก รุ่นที่ 1 ถึง รุ่นที่ 4 จำนวน 43 คน และระดับปริญญาโท ภาคปกติ รุ่นที่ 20 ถึงรุ่น 24 จำนวน 102 คน ภาคพิเศษ รุ่นที่ 1 ถึง รุ่นที่10 จำนวน 129 คน และภาคพิเศษ องค์กรฯ รุ่นที่ 1 จำนวน 33 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 307 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ความคิดเห็นของบัณฑิต เกี่ยวกับการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษา ไม่ใช่ประโยชน์เพื่อความก้าวหน้าในชีวิตและการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษา แบบสอบถามชุดนี้แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา อายุ เพศ หน่วยงานที่สังกัด ประเภทของหลักสูตร ตำแหน่งงานปัจจุบัน และการศึกษาต่อหลังจากจบปริญญาโท ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และเติมคำลงในช่องว่าง

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน และการพัฒนาตนเองของบัณฑิต หลักจากจบการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะสำหรับภาควิชาการบริหารการศึกษาในการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาเอกและระดับปริญญาโท โดยสอบถามเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอก การเรียนการสอน กิจกรรมของภาควิชาการบริหารการศึกษา อาจารย์ และอื่นๆ

ในการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นอาจารย์ของภาควิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 4 คน พิจารณาความตรงด้านเนื้อหา ความเหมาะสม และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้สำเร็จการศึกษานักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา การศึกษาระดับปริญญาเอก และระดับปริญญาโทที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสหสัมพันธ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขา การบริหารการศึกษาระดับปริญญาเอกและระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงบัณฑิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ โดยอำนวยความสะดวกด้วยการจ่ายค่าส่งคืนพร้อมติดแสตมป์ให้เรียบร้อย และติดตามทวงถามแบบสอบถามที่ยังไม่ส่งกลับคืนตามระยะเวลาที่กำหนด ปรากฏว่าจากแบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมดจำนวน 307 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาจำนวน 214 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 70 ในจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 193 ฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา อายุ เพศ หน่วยงานที่สังกัด ประเภทของหลักสูตร ตำแหน่งงานปัจจุบัน และการศึกษาต่อหลังจากจบปริญญาโท โดยพิจารณาค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเองของบัณฑิตหลังจากจบการศึกษา โดยพิจารณาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิต เกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน และการพัฒนาตนเองหลังจากจบการศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา เพศ และประเภทของหลักสูตร โดยพิจารณาค่า t -test
4. ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิต เกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเองหลังจากสำเร็จการศึกษา
5. ศึกษาข้อมูลแบบสอบถามปลายเปิดที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนอแนะสำหรับภาควิชาการบริหารการศึกษา ในการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาเอก และระดับปริญญาโท โดยนำมาจัดกลุ่มของคำตอบและเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่น่าเสนอมี 4 ตอน สรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นบัณฑิตที่เรียนหลักสูตรภาคปกติ จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 37.9 และเรียนภาคพิเศษ จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 62.1 จบการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0

และระดับปริญญาโท จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 87.0 เป็นบัณฑิตพิเศษชาย จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 56.5 เป็นเพศหญิง จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 43.5 มีอายุต่ำกว่า 35 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 มีอายุระหว่าง 36-45 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 36.3 มีอายุระหว่าง 40-55 ปี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 52.3 และมีอายุสูงกว่า 55 ปีขึ้นไป จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 บัณฑิตส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการ จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 77.7 ปฏิบัติงานในหน่วยงานเอกชน จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7 ปฏิบัติงานในหน่วยงานธุรกิจส่วนตัว จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 64.8 จำแนกเป็นครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 เป็นผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานและผู้จัดการโรงเรียน จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1 เป็นศึกษานิเทศก์ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4 เป็นครู จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 เป็นข้าราชการทั่วไป จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4 เป็นข้าราชการเกษียณอายุ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 และไม่ตอบ มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1 บัณฑิตระดับปริญญาโทที่ศึกษาต่อระดับปริญญาเอก จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2 ไม่ได้ศึกษาต่อ จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 77.7 ไม่ตอบ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษาพบว่า บัณฑิตมีการนำความรู้ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีการนำความรู้ไปใช้อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ยกเว้นข้อที่เกี่ยวกับการเป็นตัวอย่งที่ดีของเพื่อนร่วมงาน และการวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน บัณฑิตมีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองหลังจากสำเร็จการศึกษา พบว่า บัณฑิตมีการพัฒนาตนเองหลังจากจบการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตมีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นส่วนใหญ่ ข้อที่มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การผลิตตำรา เอกสารและบทความ ข้อที่บัณฑิตมีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับปานกลาง และเป็นข้อที่มีการพัฒนาตนเองน้อยกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ การผลิตงานวิจัย

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเองหลังจากสำเร็จการศึกษา พบว่า บัณฑิตภาคปกติและภาคพิเศษมีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างบัณฑิตระดับปริญญาเอกและระดับปริญญาโท ก็พบว่าไม่แตกต่างกันทั้ง 2 เรื่อง สำหรับการเปรียบเทียบ

โดยจำแนกตาม อายุ เพศ และหน่วยงานที่สังกัด พบว่ามีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและมีการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน

5. ข้อเสนอแนะสำหรับภาควิชาการบริหารการศึกษาในการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาเอกและระดับปริญญาโท สรุปได้ดังนี้

ระดับปริญญาเอก

การผลิตบัณฑิต บัณฑิตเสนอแนะให้รักษามาตรฐานเอาไว้แต่เพิ่มจำนวนผลิตโดยเปิดหลักสูตรภาคพิเศษ และร่วมมือกับท้องถิ่นเพื่อขยายสาขาไปเปิดในวิทยาเขตต่างจังหวัด การคัดเลือกผู้เรียนให้คัดเลือกผู้ที่มีความพร้อมเข้าเรียน และรับนิสิตเข้าเรียนจากทุกสาขาวิชา โดยให้พิจารณาจากศิษย์เก่า มศว ก่อน

การเรียนการสอน บัณฑิตเสนอแนะให้ปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการสอนให้มีคุณภาพและควรเพิ่มวิชาเลือกด้านการบริหารการศึกษาให้มากขึ้น ในการสอนควรสอนด้วยวิธีการสัมมนาและควรบูรณาการการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง ในการสอนควรเชื่อมโยงหลักทฤษฎีกับการปฏิบัติและสถานการณ์ปัจจุบันให้กลมกลืนกันและควรส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้า คิด วิเคราะห์และอภิปรายอย่างกว้างขวาง ควรเสริมสร้างความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ และภาษาอังกฤษให้แก่นิสิต และควรจัดให้มีการศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่นิสิต

กิจกรรมของภาควิชา บัณฑิตเสนอแนะให้จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิตทุกรุ่นและให้นิสิตได้มีส่วนร่วมในการสร้างผลงานทางวิชาการและงานวิจัยในระดับต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชนอย่างกว้างขวาง ภาควิชา ควรจัดกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยและควรจัดให้นิสิตได้ไปทัศนศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

อาจารย์ บัณฑิตเสนอแนะให้ภาควิชาฯ เพิ่มจำนวนอาจารย์ประจำให้เพียงพอ และให้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารการศึกษา สถานศึกษา หรืออาจารย์ที่เกษียณอายุราชการแล้วมาเป็นอาจารย์สอนพิเศษ สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต บัณฑิตเสนอแนะให้อาจารย์เพิ่มความเอาใจใส่ต่อนิสิตเพื่อช่วยให้นิสิตจบเร็วขึ้น อาจารย์ควรให้เกียรติและเอาใจใส่ที่จะตอบปัญหาของนิสิต

อื่นๆ บัณฑิตเสนอแนะให้ภาควิชาฯ เพิ่มสื่อต่างๆ และเอกสารการค้นคว้าให้มากขึ้น และเสนอแนะให้จัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา และให้ภาควิชาฯ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บัณฑิตมีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นบัณฑิตของ มศว

ระดับปริญญาโท

การผลิตบัณฑิต บัณฑิตเสนอแนะให้รักษาคุณภาพไว้ แต่เพิ่มจำนวนให้มากขึ้น และขยายวิทยาเขตไปสู่ภูมิภาคให้มากขึ้น โดยร่วมมือกับสถาบันราชภัฏหรือสถานศึกษาในท้องถิ่น หรือร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ

การเรียนการสอน บัณฑิตเสนอแนะให้ใช้กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์และส่งเสริมการศึกษาวิจัยให้มากขึ้น ทั้งหลักสูตรแผน ก และหลักสูตรแผน ข หลักสูตรแผน ข ควรให้นิสิตทำวิจัยเช่นเดียวกับหลักสูตรแผน ก และควรให้นิสิตทำวิจัยเชิงคุณภาพมากกว่าการวิจัยเชิงสำรวจ และการทำวิจัยของนิสิตควรให้อิสระแก่นิสิตในการทำ ไม่ควรทำตามที่อาจารย์คิด และควรให้นิสิตมีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียนของภาควิชาด้วย ในการสอนควรใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ ควรมีการสอนทางไกลโดยจัดชุดวิชาให้เรียนและพบอาจารย์เป็นคราวๆ การให้งานแก่นิสิตไม่ควรให้ซ้ำกับปีที่เรียนผ่านมาเพื่อป้องกันการคัดลอกกัน และควรฝึกเทคนิคการพูดให้กับนิสิตให้มากขึ้น ในการสอนบัณฑิตเสนอแนะให้เชิญอาจารย์จากต่างประเทศมาบรรยายบ้าง และควรมีการเรียนการสอนด้วยภาษาอังกฤษในบางรายวิชาด้วย

กิจกรรมของภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตเสนอแนะให้ภาควิชาจัดค่ายปัจฉิมนิเทศ ค่ายแนะนำการทำวิจัยให้แก่นิสิต และควรร่วมมือกับสถาบันอื่นๆ จัดสัมมนาทางวิชาการ เพื่อให้ภาควิชาการบริหารการศึกษา มศว เป็นผู้นำของศาสตร์สาขาการบริหารการศึกษา ภาควิชาฯ ควรจัดกิจกรรมให้หลากหลายเป็นสากลมากขึ้นและจัดอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ นักบริหารการศึกษารุ่นใหม่ ได้มีโอกาสพบปะกับนักบริหารการศึกษารุ่นเก่า และควรมีการเผยแพร่กิจกรรมของภาควิชาฯ ให้หน่วยงานภายนอก มหาวิทยาลัยต่างๆ ตลอดจนศิษย์เก่าทุกรุ่นได้รับทราบเป็นระยะๆ ด้วย ภาควิชาฯ ควรจัดกิจกรรมที่เชิดชูสถาบันและเน้นความผูกพัน สร้างสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนิสิตทุกรุ่นบัณฑิตฯ เสนอแนะให้คณะกรรมการนิสิตจัดกิจกรรมสัมพันธ์ปีละ 1 ครั้ง และให้นิสิตภาคพิเศษมีกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้นภาควิชาฯ ควรจัดกิจกรรมให้นิสิตได้ศึกษาดูงานต่างประเทศ จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาวิสัยทัศน์แก่นิสิต จัดกิจกรรมให้นิสิตมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม นอกจากนั้นได้เสนอแนะให้ภาควิชาฯ จัดสัมมนาวិชาการระดับนานาชาติกับประเทศเพื่อนบ้าน และควรมีการสัมมนาเพื่อร่วมกันวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาภาควิชาฯ ให้ดีขึ้น

อาจารย์ บัณฑิตเสนอแนะให้ภาควิชาฯ คัดเลือกอาจารย์ผู้สอนโดยพิจารณาความเหมาะสมด้านอื่นๆ ประกอบด้วยนอกเหนือจากคุณวุฒิของอาจารย์ และเสนอแนะให้อาจารย์ของภาควิชาฯ มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ในการสอนอาจารย์ควรมีการเตรียมการสอนและควรมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่สอน อาจารย์ควรมีเวลาให้นิสิตในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำปริญญานิพนธ์ อาจารย์ควรใช้คำพูดที่เหมาะสมกับนิสิตและไม่ควรเคร่งครัดในสิ่งที่ไม่ควรเคร่งครัด อาจารย์ควรให้กำลังใจแก่นิสิต มีเมตตา เอาใจใส่และวางแผนกับนิสิตในการทำปริญญานิพนธ์ อาจารย์

ควรพัฒนาความรู้ให้ทันกับองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น และควรทำงานวิจัยควบคู่ไปด้วย ภาควิชาฯ ควรมีเครือข่ายกับสถาบันอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนอาจารย์ และควรเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จมาเป็นอาจารย์พิเศษบ้าง

อื่นๆ บัณฑิตมีข้อเสนอแนะให้ภาควิชาฯ ปรับปรุงสถานที่เรียนให้เหมาะสม ปรับปรุงการบริการและการประชาสัมพันธ์ให้ดีขึ้น ภาควิชาฯ ควรเพิ่มเครื่องอำนวยความสะดวกและวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ นอกจากนั้นได้เสนอแนะให้ภาควิชาฯ จัดบริการให้คำแนะนำปรึกษาแก่หน่วยงานหรือสถานศึกษาอื่นๆ ด้วย

การอภิปรายผล

จากการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

1. จากการศึกษาพบว่าบัณฑิตมีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน หลังจากจบการศึกษาอยู่ในระดับมาก เรื่องที่มีการนำความรู้ไปใช้ในระดับมากที่สุดเรียงตามลำดับ ได้แก่ การเป็นตัวอย่างที่ดีของเพื่อนร่วมงาน และการวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน การที่บัณฑิตมีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานอยู่ในระดับมากโดยเฉพาะเรื่องการเป็นตัวอย่างที่ดีของเพื่อนร่วมงานและการวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนนั้น อาจจะเนื่องมาจากปรัชญาของภาควิชาและปรัชญาของหลักสูตรทั้งระดับปริญญาเอกและระดับปริญญาโทมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างผู้นำทางการศึกษา พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีบุคลิกภาพ มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับของสังคมไทย มีความสามารถในการเผยแพร่ความรู้ทางการบริหารการศึกษา ในการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมภาควิชาฯ มีการฝึกผู้เรียนให้มีความเป็นผู้นำที่ดี มีบุคลิกภาพ มีความกล้าที่จะแสดงออก มีความเชื่อมั่น มีระเบียบวินัยที่จะสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนร่วมงานได้ ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของหลักสูตรที่ต้องการเสริมสร้างให้นิสิตเป็นผู้นำทางการศึกษา เป็นที่ยอมรับของสังคม

สำหรับการที่บัณฑิตมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน อาจเป็นเพราะบัณฑิตที่ภาควิชาการบริหารการศึกษาคัดเลือกเข้ามาส่วนใหญ่นับว่าดำรงตำแหน่งผู้บริหารอยู่แล้ว พิจารณาจากผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า บัณฑิตดำรงตำแหน่งบริหารร้อยละ 64.8 ซึ่งการวางแผนในการทำงานนั้นเป็นภาระงานที่ผู้บริหารทุกคนจะต้องปฏิบัติเป็นประจำอยู่แล้ว สอดคล้องกับที่สมาน แก้วคำไสย์ (2545 : 142) ได้พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติงานในด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับที่ชาติชาย นิภากุล (2545 : 96) ได้ค้นพบว่าผู้บริหารโรงเรียนใช้เวลาในการปฏิบัติงานของโรงเรียนด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก นอกจากนั้น อนันต์ เกตุวงศ์ (2543 : 8) ยังได้กล่าวว่า การวางแผนเป็นภาระงานอันดับแรกในกระบวนการบริหารที่ผู้บริหารจะต้องคำนึง

ถึง ดังนั้นบัณฑิตซึ่งเป็นผู้บริหารส่วนใหญ่จึงมีความคิดเห็นว่า การวางแผนอย่างเป็นขั้นตอนเป็นเรื่องที่มีการนำไปใช้มากที่สุด อีกเหตุผลหนึ่งอาจจะเป็นเพราะวิชาการวางแผนเป็นวิชาหนึ่งที่กำหนดให้เรียนตามหลักสูตรทั้งระดับปริญญาเอกและระดับปริญญาโท ซึ่งในการเรียนการสอนจะเน้นทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติจริง นอกจากนั้นในการเรียนวิชาอื่นๆ ในหลักสูตรก็มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นิสิตทำงานอย่างเป็นระบบ มีแบบแผนอย่างมีขั้นตอนชัดเจน และมีการปฏิบัติจริง โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนทำงานด้วยตนเองทุกกิจกรรมเช่นเดียวกัน ทำให้นิสิตได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมของภาควิชาฯ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ทำให้นิสิตได้นำความรู้ไปใช้จริงอยู่ในระดับมากที่สุด

2. บัณฑิตมีการพัฒนาตนเองหลังจากจบการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตมีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะในการเรียนวิชาต่างๆ ในหลักสูตรการบริหารการศึกษาทั้งระดับปริญญาเอกและระดับปริญญาโทกำหนดให้นิสิตต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ ด้วยตนเองจากเอกสาร ตำรา วารสารทางวิชาการ และงานวิจัยใหม่ๆ เกือบทุกวิชา นอกจากนี้ภาควิชาฯมีการจัดประชุมทางวิชาการเป็นประจำทุกปีในเรื่องที่เกี่ยวกับความเคลื่อนไหวใหม่ๆทางการศึกษา และมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ประกอบการเรียนการสอนทั้งในและนอกสถานที่ นอกจากนั้นภาควิชาฯยังส่งเสริมให้นิสิตได้ศึกษาดูงานนอกสถานที่ทั้งในและนอกประเทศ จึงทำให้นิสิตได้มีประสบการณ์อย่างกว้างขวาง ทันต่อเหตุการณ์ใหม่ ซึ่งอาจจะช่วยส่งเสริมให้นิสิตมีความกระตือรือร้นที่จะเฝ้าหาความรู้หลังจากสำเร็จการศึกษา

3. จากการศึกษาพบว่า เรื่องที่เกี่ยวกับการผลิตงานวิจัยบัณฑิตมีการนำไปใช้ และการพัฒนาตนเองน้อยกว่าข้ออื่นๆ ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะผู้บริหารส่วนใหญ่มีภาระงานที่จะต้องปฏิบัติมากอยู่แล้ว จึงไม่มีเวลาที่จะปฏิบัติงานวิจัยเอง มักจะมอบหมายให้ผู้ได้บังคับบัญชารับผิดชอบดำเนินการแทน สอดคล้องกับที่แมคเคนซี (Mackenzie 1972 : 130) ได้กล่าวว่าผู้บริหารระดับสูงจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในการบริหารงาน มีเวลาปฏิบัติงานเองไม่มากนัก จึงมักจะมอบหมายงานให้ผู้ได้บังคับบัญชารับผิดชอบดำเนินการแทนเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้บริหาร ฉะนั้นในการผลิตงานวิจัยก็เช่นเดียวกัน ผู้บริหารส่วนใหญ่มักจะคิดว่าต้องใช้เวลามากและต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ดีในเรื่องของการวิจัยจึงไม่ค่อยได้ปฏิบัติงานวิจัย แต่มีหน้าที่อ่านผลงานวิจัยและสนับสนุนให้มีการนำผลงานวิจัยไปใช้เท่านั้น อีกประการหนึ่งผู้ตอบแบบสอบถามครั้งนี้เป็นบัณฑิตที่เรียนภาคพิเศษ หลักสูตรแผน ข มากกว่าหลักสูตรแผน ก คิดเป็นร้อยละ 62.1 ซึ่งหลักสูตรแผน ข หลักสูตรเก่าที่ใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ไม่ได้กำหนดให้ผู้เรียนทำวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ ให้เรียนวิชาอื่นทดแทน จึงทำให้นักศึกษามิคุ้นเคยกับการปฏิบัติงานวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการศึกษาพบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่มีการนำความรู้ไปใช้มากที่สุดในเรื่องเกี่ยวกับการเป็นตัวอย่างที่ดีของเพื่อนร่วมงาน และการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งเป็นจุดแข็งของหลักสูตรทั้งระดับปริญญาเอกและระดับปริญญาโทที่ต้องการจะเสริมสร้างให้นิสิตเป็นผู้นำทางการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคมไทย ภาควิชาฯ ควรที่จะรักษาคุณภาพในเรื่องนี้ไว้ และควรจัดการเรียนการสอนตลอดจนกิจกรรมของภาควิชาฯ ให้เอื้อต่อการส่งเสริมให้นิสิตได้มีการปฏิบัติจริงในเรื่องการวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน และการเป็นผู้นำที่ดี

2. ในการเรียนการสอนควรเน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ และส่งเสริมให้นิสิตได้ค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อปลูกฝังให้นิสิตเป็นผู้ใฝ่หาความรู้ด้วยตนเองและมีประสบการณ์เพียงพอในการแสวงหาความรู้ที่ทันสมัย ทนต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา นอกจากนี้ควรมีการจัดประสบการณ์ทางวิชาการเพื่อให้นิสิตได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

3. ควรเพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยไว้ในหลักสูตรให้มากขึ้นทั้งระดับปริญญาเอกและระดับปริญญาโท และในการเรียนการสอนควรใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำวิจัยแก่บัณฑิตให้มากขึ้น

4. จากการศึกษาพบว่า บัณฑิตประกอบอาชีพในหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน มีความหลากหลายในการดำรงตำแหน่ง บัณฑิตส่วนใหญ่มีความประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของภาควิชาฯ ดังนั้นภาควิชาฯ ควรมีการพัฒนาเครือข่ายที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างภาควิชาฯ กับศิษย์เก่า เพื่อให้เกิดช่องทางที่เอื้อประโยชน์ในการติดต่อและประสานงาน ได้แก่ การจัดทำจดหมายข่าว การจัดกิจกรรมพบปะระหว่างศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบันและภาควิชาฯ การเปิดโอกาสให้บัณฑิตได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนักศึกษาปัจจุบัน การจัดประชุมสัมมนา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา โดยศึกษาจากบัณฑิตทุกรุ่นและทุกกลุ่ม

2. ควรศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น โดยการสัมภาษณ์ การสังเกต และสนทนากลุ่ม

3. ควรติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาจากผู้บังคับบัญชา อาจารย์ข้าราชการ และผู้ประกอบการ ซึ่งบัณฑิตทำงานอยู่

บรรณานุกรม

- กมล สุดประเสริฐ. (2544). "รูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษา แบบกระจายอำนาจของประเทศไทย," ใน เอกสารการประชุมสัมมนาทางวิชาการ เรื่องการบริหารการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. หน้า 20-22. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). **เกณฑ์มาตรฐานและระดับคุณภาพครู ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู.
- กฤษดา ผ่องพิทยา. (2537). **การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สอนที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยครูพระนคร ปีการศึกษา 2530-2533**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2536). "ศึกษาศาสตร์," ใน **จารไว้....ให้เลื่องลือ 4 ทศวรรษ**. ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. หน้า 50-51. กรุงเทพฯ : วิสิทธ์พัฒนา.
- _____. (2543). **3 ยุคของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับรวมเล่มเฉพาะเรื่อง อันดับที่ 1 กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- _____. (2543). **มาตรฐานการจัดการศึกษา**. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). **การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : อลีน เพลส.
- ชาติชาย นิภากุล. (2545). **การใช้เวลาในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณรงค์ พิมสาร. (2536). **การพัฒนาระบบการติดตามงานโครงการศึกษานอกโรงเรียนแบบทางไกลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ทศพล ขำจิตรสุทธิ. (2540). **ลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : การศึกษาติดตามผล**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธำนิษฐ์ อุดม และชุดิมา หาญเผชิญ. (2541, มกราคม – มีนาคม). "บทบาทใหม่ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล," **พัฒนาข้าราชการพลเรือน**. 17(1/2541): 11.

ปทีป เมธาคุณวุฒิ. (2532). **หลักสูตรอุดมศึกษา : การประเมินและการพัฒนา**. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2534). **หลักสูตรชั้นบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2534**. กรุงเทพฯ : อักษรไทย.

_____. (2540). 48 ปี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

_____. (2542). รายงานประจำปี 2542. กรุงเทพฯ : สุพีเรียพรีนติ้งเฮาส์.

_____. (2544). วันมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ : สันติศิริการพิมพ์.

_____. **พิธีพระราชทานปริญญาบัตร**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. (2542). กรุงเทพฯ : วิญญูชน จำกัด
วันดา เทือกขันธ์. (2541). การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534-2539. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.

(อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ถ่ายเอกสาร.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2539). "ทฤษฎีและการพัฒนาหลักสูตร," ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาระบบการสอน**. หน้า 200-205. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศรีสวัสดิ์ ศรีศรากร. (2537). การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาศึกษาศาสตร์
บัณฑิต สาขาศิลปกรรม วิชาเอกออกแบบศิลปประยุกต์ คณะศิลปกรรม สถาบัน
เทคโนโลยีราชมงคล ปีการศึกษา 2532-2534. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(เอกศิลปศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

ศิริวรรณ ศิริอารยา. (2544, เมษายน – มิถุนายน). "การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ยึดโยงกับผลการ
ปฏิบัติงาน," **พัฒนาข้าราชการพลเรือน**. 17(1) : 9.

_____. "ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนาครู," (2544, กรกฎาคม). **สานปฏิรูป**. 4(40) : 16 – 17.

สงัด อุทวานนท์. (2532). **พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

สมพงษ์ พละสุรย์ และคณะ. (2542). **ระดับคุณภาพของผู้บริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ :
เอกสารประกอบการอบรมโครงการเสริมสร้างยุทธศาสตร์ทางการบริหารของผู้บริหาร
สถานศึกษา.

สมโภชน์ นพคุณ. (2542, กรกฎาคม – กันยายน). "กรอบการวิเคราะห์การบริหารทรัพยากรมนุษย์
ยุคใหม่," **พัฒนาข้าราชการพลเรือน**. 18(3/2542) : 32.

สมโภชน์ ภูระหงษ์. (2543). การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับภาคสมทบ หลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนช่างฝีมือทหาร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษา
ผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2542, มิถุนายน – กรกฎาคม). "การจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง," วารสารข้าราชการครู. 19(5) : 3.

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2541, เมษายน). "การประกันคุณภาพการศึกษา," วารสารวิชาการ. 1(4) : 30-35.

สมหวัง พริยานุวัฒน์ และคนอื่นๆ. (2537). รายงานการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบที่เหมาะสมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายงานการสอน.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู.

_____. (2542). ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ : ที.พี.พรินท์

สมาน แก้วคำไสย์. (2545). บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สรวิทย์ หันสันเทียะ. (2540). การประเมินผลหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต.

ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(วิทยาศาสตร์ศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

_____. (2542). รายงานการวิจัยเอกสาร : ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : วีทีซี คอมมูนิเคชั่น.

_____. (2543). คุณภาพและการประกันคุณภาพในวิถีทรรศน์การปฏิรูปอุดมศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด

_____. (2543). สารสำคัญของนโยบายการผลิตและพัฒนาครู. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2540). แบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.

สุทธศรี วงษ์สมาน. (2542). แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

สุรียา แก้วมณี. (2537). การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) สาขาเทคนิคเขียนแบบวิศวกรรมเครื่องกล วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2526-2532. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2534). "ยุทธศาสตร์ของการติดตามงาน," ใน หนังสือเฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. หน้า 188-196. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตวิทยาลัย.

อนันต์ เกตุวงศ์. (2543). **หลักและเทคนิคการวางแผน**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Baert, Brian R. A Follow up Study of Industrial Arts Baccal aureate and Graduate Degree
Recipient from California State University, Long Beach from 1982 to 1987.
Master's Thesis. Long Beach : California State University, 1988.

Deam, Thomas Everett. (1970, August). "Practice and Opinions Related to Follow-up Study
by Public Junior Colleges," **Dissertation Abstracts International**. (CD-ROM).
31(2) : 3271.

Gibney, Thomas. (1999, March). "A Follow – up Study of High School Graduates in
Defiance County Schools, 1994 – 1996 (OHIO, School Climate)," **Dissertation
Abstracts International – A**. (CD – ROM). 59(09) : 3334.

Jeager, Gale A. (1998, December). "A Follow – up Study and Comparative Analysis of
College Graduates From Marketing, Management and Retailing Programs :
Implications for Future Pedagogy (Marketing, Management and Retailing),"
Dissertation Abstracts International – A. (CD – ROM). 59(06) : 1935.

Lin, Chien – Liang Johnny. (1997, January). "A Follow – up Study of Human Resource
Development Graduates Who Received a Master's Degree from 1990 Through
1994 at United States of America Universities," **Dissertation Abstracts International
– A**. (CD – ROM). 57(07) : 2898.

Mackenzie, Alec. (1990). **The Time Trap**. New York : AMACOM.

Porter, Ethel Robinson. (1997, April). "A Follow – up Study of ED.D. Graduates in
Educational Administration at Virginia Polytechnic Institute and state University
(ED.D.)," **Dissertation Abstracts International – A**. (CD – ROM). 57(10) : 4213.

Stoop, Enery and Wahlguist, Gunnar I. **Principles and Practices in Guidance**. New York :
McGraw-Hill, 1985.

Wentling, T.L. **Evaluating Occupational Education and Training Program**. 2 nd ed.
Boston : Allyn and Bacon., 1980.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรบัณฑิตศึกษา
วิชาเอกการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้มีความประสงค์ที่จะศึกษาติดตามผลการผลิตบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ทั้งระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอก ของภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อติดตามการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเองของผู้สำเร็จการศึกษา ตลอดจนข้อเสนอแนะของบัณฑิตเกี่ยวกับภาควิชาการบริหารการศึกษาในการผลิตบัณฑิต การเรียนการสอน และการจัดกิจกรรม ความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อภาควิชาการบริหารการศึกษาในการติดตามการใช้หลักสูตรว่าเป็นไปตามปรัชญาและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ อีกทั้งจะเป็นข้อมูลสำหรับวางแผนเพื่อพัฒนาภาควิชาการบริหารการศึกษา ให้ถูกทิศทางและเป็นประโยชน์แก่นิสิตต่อไปในอนาคต

แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1	ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2	ข้อมูลเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเองของบัณฑิต หลังจากจบการศึกษาไปแล้ว
ตอนที่ 3	เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะสำหรับภาควิชาการบริหารการศึกษา ในการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. ท่านเป็นบัณฑิต ระดับ ☐ปริญญาเอก รุ่นที่เข้าศึกษา.....
☐ปริญญาโท ☐ภาคปกติ รุ่นที่เข้าศึกษา.....
☐ภาคพิเศษ รุ่นที่เข้าศึกษา.....
2. เพศ ☐ชาย ☐หญิง
3. ปีที่สำเร็จการศึกษา
4. การศึกษาต่อหลังจบปริญญาโท (เฉพาะระดับปริญญาโท)
☐ไม่ศึกษาต่อ
☐ศึกษาต่อระดับ สาขาวิชาสถาบัน.....
5. ท่านปฏิบัติงานในสังกัดใด
☐ราชการ
☐เอกชน
☐ธุรกิจส่วนตัว
☐อื่นๆ โปรดระบุ.....
6. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่ง.....
7. อายุของท่าน
☐ต่ำกว่า 35 ปี
☐36 – 45 ปี
☐46 – 55 ปี
☐สูงกว่า 55 ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของบัณฑิต วิชาเอกการบริหาร
การศึกษา หลังจากจบการศึกษาไปแล้ว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน เกี่ยวกับการ
การทำงานของท่าน หลังจากจบการศึกษาไปแล้ว โดยระบุในแบบสอบถามตาม
มาตราต่างๆ ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่าการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน / มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด
มาก	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่าการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน / มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก
ปานกลาง	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่าการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน / มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับปานกลาง
น้อย	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่าการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน / มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่าการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน / มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ประสบการณ์ที่ท่านได้จากการศึกษา (เช่น จากการเรียนการสอน การค้นคว้าทำรายงาน การทำวิจัย / สารนิพนธ์ / การศึกษาอิสระ การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกัน และกัน ทั้งในและนอกกลุ่ม ฯลฯ) จากภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ท่านได้มีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน หรือมีการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้อยู่ในระดับใด

ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	การนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน					
2	การใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ					
3	การวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน					
4	การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ					
5	การเป็นผู้นำที่ดี					
6	การเป็นผู้ตามที่ดี					
7	การประยุกต์ใช้ทฤษฎี หลักการบริหารในการปฏิบัติงาน					
8	การนำผลการวิจัยหรือหลักการวิจัยไปใช้แก้ปัญหาในการทำงาน					
9	การจัดความขัดแย้งภายในหน่วยงาน					
10	การใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ในการทำงาน					
11	การส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรในหน่วยงานผลิตผลงานทางวิชาการ (งานวิจัย ตำรา บทความ)					
12	การเป็นที่ปรึกษาหรือให้คำแนะนำแก่เพื่อนร่วมงาน					
13	การเป็นตัวอย่างที่ดีของผู้ร่วมงาน					
14	การมีส่วนร่วมพัฒนาสังคมและชุมชน					
15	การจัดองค์การ หรือหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ					
16	การใช้หลักการ กระบวนการ ในการตัดสินใจ					
17	การพัฒนางานให้เกิดความก้าวหน้า					

ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	การพัฒนาตนเอง					
	ท่านนำความรู้และประสบการณ์จากการศึกษามาพัฒนาตนเองในเรื่องดังต่อไปนี้ อยู่ในระดับใด					
17	ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
18	การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ					
19	ความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน					
20	การปรับปรุงบุคลิกภาพให้ดีขึ้น					
21	การมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน					
22	การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า					
23	การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี					
24	การแสวงหาความรู้ใหม่ๆ					
25	การมีคุณธรรมและจริยธรรม					
26	การสร้างความมั่นใจให้แก่ตนเอง ในการปฏิบัติงาน					
27	การผลิตตำรา เอกสาร หรือบทความ					
28	การผลิตงานวิจัย					
29	การสร้างวินัยในการทำงาน					
30	ท่านมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นมหาบัณฑิต หรือดุษฎีบัณฑิต จากสถาบันนี้					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะสำหรับภาควิชาการบริหารการศึกษา ในการผลิตมหับัณฑิต หรือดุษฎีบัณฑิต

คำชี้แจง โปรดให้ข้อเสนอแนะแก่ภาควิชาการบริหารการศึกษา ในประเด็นต่อไปนี้ เพื่อเป็น ข้อมูลประกอบการพิจารณาสำหรับวางแผนเพื่อพัฒนาภาควิชาฯ ให้ถูกทิศทาง และเป็นประโยชน์แก่นิสิตต่อไปในอนาคต

1. การผลิตบัณฑิตระดับปริญญาโท หรือระดับปริญญาเอก

.....

.....

.....

2. การเรียนการสอน

.....

.....

.....

3. กิจกรรมของภาควิชาการบริหารการศึกษา

.....

.....

.....

4. อาจารย์

.....

.....

.....

5. อื่นๆ

.....

.....

.....